

nap, 1931. február 1.
 zenekari hangverseny
 Grammfónhangverseny
 10.05: Zenekari hangver.
 os Béla tanczene.
 : Kamarazene. Beetho
 y. 22.30: Tanczene.
 7.40: Népies zene. 20.30
 ezene.
 9.45: Hangverseny.
 : Dajos Béla zenekara.
 0: Grammfónhangver.
 só. 23: Tanczene.
 17: Zenekari hangver
 szej, Bizet R. Strauss

Hirdetések
 rias étterem! Rendkív
 gyelmes kiszolgálás.
 nek saját készítménye
 né. Cluj, Calea Reg

PRESS-
 ibahuscsarnok
 sen olvasztott liba
 t. libabört 65 lejért
 minden mennyiség
 üstölt hus, stb.
M. M. cég Oradea
 Mihai Viteazul 11

akát adok. Str. Ga
 rós ucca) 25.
 zelés perzsaszövöszék
 Berthelot (Eötvös ucc
 erza minták is eladók.
 izr. gyermektelen ur
 t keres. Jelige: „Hár
 dloba.

omérnök. 30 éves jóma
 egzisztenciával Erdé
 városában, ismerete
 on keres nősülési sz
 seget finomlelkű szö
 családból való izr. u
 komoly szándéku levé
 diszkreció" jellegre
 alába kérek.

inger Ottó:
és Jellen
 a most egész vászoni
 ben 222 lej.
J KELET könyvosztá
 lyában.

ADALM
XIKON

ányt magában fog
 embernek szüksége
 tudományok
 tika
 kérdések
 agföldraj
 lomtörténet
 m
 zene

Természettudomány
 atb.
 el több cimszó
 több munkatárs
 tábla és szövegközi
 lusztráció.

zonkötésben
ei helye
i és port
 Kelet könyvosztály

XIV. ÉVF. * SZÁM
Cluj-Kolozsvoi
 február 3 Kedd
 5691 ÉV Sebat 16

Taxa postala
 platite in numerar
 No. 224.716-929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Str. Baron L. Pop (v. Brassai
 ucca) 18 szám. Telefon 9-77

ELŐFIZETESI ARAK:
 Félévre . . . . . 600 lej
 Negyedévre . . . . . 320 lej
 Egy hónapra . . . . . 110 lej
KÜLFÖLDI
ELŐFIZETESI ARAK:
 Egy óra 1 dollár (vagy ennek
 megfelelő pénz) meg
 Egy évre 10 dollár
 Hirdetések tarifa szerint
 vétetnek fel

UJ KELET

Ramassetter Robert

**As Uj Kelet az egyetemes
 és bányászati zsidóság
 napilapja** L. e. S.
 Officink utánnymosását és
 forrás megjelölésével engedjük
 meg
 Kéziratokat nem küldünk vissza
 megőrzésükre nem vállalkozunk

Azzal még nem tette
 meg kötelességét ha
 kifizeti előfizetési
 hátralékát...

**Szerezzen egy új elő-
 fizetőt az Uj Keletnek,**

ha azt akarja, hogy
 az erdélyi zsidóság
 egyetlen orgánuma
 zavartalanul teljesít-
 hesse kötelességét!

Alchimista-pör 1931-ben

Münchenben egy Tausend nevű arany
 esináló pöre szórakoztatja a bíróságot
 és a közönséget. A középkor elevenedik
 meg előttünk e tárgyalás részleteinek
 olvasásakor. Egy modern alchimista
 figurája nyer élénk megvilágítást a tár-
 gyalás védőjének és ügyészének repliká-
 jában, komoly tudosok és bár nem kom-
 oly, de komolyan vett politikusok nyil-
 tatkoznak meg a szóhareok pergőtűz-
 ben. Az egész per hovatovább inkább po-
 litikai színjátékká alakul át s a család,
 amelyről tulajdonképpen szó s kellene,
 hogy essen, mind kevesebb szerepet kap
 a tárgyalóteremben.

A középkori alchimisták, a bölesek kö-
 zének kutatása közben egész esomó fel-
 fedezést tettek. Az arany előállításának
 titkát nem oldották meg ugyan, de köz-
 ben felfedeztek jóegynehány, eladdig is-
 meretlen elemet. Az organikus kémia az
 alchimia misztikus tudományából sar-
 padzott ki s lett alapja a modern nagy-
 parnak. Münchenben egy aranyesináló
 perét kezdte el tárgyalni a bíróság, esa-
 lással vádolva Tausendet, az egykori bá-
 dogoslegényt. Mint a középkori alchimis-
 ták, akik arany helyett — új elemeket
 fedeztek fel: a müncheni tárgyalás, esa-
 lási per helyett most már politikai szín-
 játékká változott át. Ez a tárgyalás, a
 maga diabolikus figuráival mintegy iga-
 zolni látszik azt az állítást, hogy a tuda-
 omány, még a kémia tudománya is, köny-
 nyen osztálytudománnyá válik, ha bi-
 zonyos érdekek kielégítésére szolgál.

Tausend pere, ahogy mai fázisában ki-
 montakozik a müncheni bíróság előtt,
 többé nem egy közönséges törvénytör-
 sést a bűnözők világából, hanem izgal-
 mas regényfejtést a német nacionalis-
 ták infernalis politikai életéből. Advá-
 van egy korlátolt intelligenciájú bado-
 goslegény, aki magasállású tábornoko-
 kat, egyetemi végzettségű mérnököket
 szédít meg azzal az ígérettel, hogy ólom-
 ból aranyat fog előállítani. S nagymü-
 veltségű urak mindannyian bedőnek
 ennek a korlátolt intelligenciájú fiatal-
 embernek, aki realitások helyett az ígé-
 retek szuggeszióját izzasztja ki magá-
 ból s szédít el mindenkit, aki a közelébe
 kerül. Kétes egzisztenciák, ruínált ipar-
 osok keringenek a mohóság, a kapzsi-
 ság, az aranyéhség szédült ütemére lejt-
 ve Tausend körül. Ezt a mohóságot azon-
 ban, mint mindig, erkölcsileg igyekez-
 nek igazolni, sürgősen igyekeznek átfes-
 tenni valami „ideális mézzel”. Van-e ké-
 zenfekvőbb, kínálkozabb erkölcsi festék
 erre, mint a hivatásos honfibu és na-
 cionalizmus? Kétségkívül nincs.

Csak természetesen tehát, hogy az
 aranyesinálás áldoktora körül Luden-
 dorfi, fasiszta mérnökök s az üzleti élet
 szalondorai csoportosulnak. Péntelik, biz-
 natják Tausendet, hogy mindent követ-
 sen el az arany minél könnyebb és mi-
 nél szaporább mesterséges előállítására.
 mert ezzel megválthatja Németországot
 minden jelen és jövőbeli bujtától és ba-
 jától. Tausend, aki szintén nagy hazafi,

Bukovinában és Beszarábiában ismét fellángoltak az antiszemita zavargások

Az antiszemita liga radauti népgyülésén véres összetűzésre került sor a karhatalom és a parasztság között

**Egy liceumi tanuló meg akarta ütni a rendfenntartó csend-
 őrkapitányt, akinek lova elgázolta a diákokat. Mindkét
 részről több sérülés történt**

Bucuresti-Bukarest, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti távirati jelentések arról számolnak be, hogy Bukovinában és Beszarábiában az antiszemita propaganda ismét ijesztő méreteket öltött. Czuzista és vasgárdista agensek járják be a falvakat és demagóg gyűjtő beszédeikkel egymást igyekeznek felülmulni. Az elmúlt héten a vasgárda provokált Beszarábiában véres zavargásokat, most pedig az antiszemita liga idézett elő Bukovinában véres összetűzéseket. Feltételezünk ismételnünk azt, amit már annyiszor leszögeztünk: a kormány legnagyobb erélyére és körültekintésére van szükség, mert ellenkező esetben az általános elkeseredést és elégedetlenséget kiaknázó antiszemita agitátorok propagandájának könnyen nemcsak a zsidókra, hanem az egész országra végzetes következményei lehetnek. De sem a kormány, sem pedig az országnak nem áll érdekében az, hogy néhány nappal a kölcsön tárgyalások befejezése előtt ilyen excessusok morzsolják fel az ország még megmaradt kevés külhittelét.

A radauti antiszemita gyűlés

Az antiszemita liga vasárnap dél-
 előttre népgyűlést hívott egybe a bu-
 kovinai Raduti városába. A gyűlést az antiszemita agitátorok féktelen propagandája előzte meg. Kampós-
 kereszties fiatalok járták be a falvakat és a zsidó javak kisajátítását és adósságaik elengedését ígérték a parasztság, ha nagy számban fog résztvenni a gyűlésen. A propa-

ganda eredményeképpen tekintélyes
 számu paraszt gyűlt össze Radauti-
 ban. A hatóságok megtették a meg-
 felelő előkészületeket a rend biztosítá-
 sára és egy csendőrszázadot összp-
 osítottak a városban.

Lőhátton vonultak fel a környékbeli parasztok

A gyűlés alatt több incidens tört-
 tént a felizgatott parasztok és a kar-
 hatalom között. A belügyminisztérium
 hivatalos közleménye szerint az anti-
 szemita liga híveinek egy jelentős ré-
 szét ionáton vonultatta be a városba.
 Miután a helyi hatóságok a gyűlés
 tartamára minden felvonulást betil-
 tottak és csakis zárt helyiségben való

gyülesezést engedélyeztek, a karhata-
 lom és a parasztok között többször ke-
 rült összetűzésre sor, miután a parasz-
 tok az agitátorok bujtogatására nem
 voltak hajlandók alávetni magukat a
 hatóság rendelkezéseinek. Az össze-
 tűzések során több sebesülés történt.
 Egy adott pillanatban egy Popescu
 nevű liceumi tanuló meg akarta ütni
 a rendfenntartást irányító csendőr-
 kapitányt. A csendőrkapitány lova el-
 tiporta a fiatal embert, akit súlyos
 belső sérülésekkel kórházba szállítot-
 tak és megoperáltak. A Curentul ér-
 tesülése szerint a tanuló meghalt, ezt
 a hírt azonban még nem erősítették
 meg.

Megsebesült egy csendőrkapitány és egy csendőrkáplár

Az összetűzések során megsérült a
 renfenntartást irányító csendőrkapi-
 tány és egy csendőrkáplár. Mindket-
 tőjük sérülése igen komoly, úgy, hogy
 kórházba kellett szállítani őket. A
 gyűlést ezután megtartották. Az anti-
 szemita liga szónokai a zsidókat okoz-
 zák a súlyos gazdasági helyzetért és
 felhívták a parasztságot, hogy sora-
 kozzék a liga zászlói mögé. Ezután a
 résztvevők szétoszlottak, minden rend
 zavarás nélkül. A kormány szigorú
 vizsgálatot rendelt el a radauti tör-
 téntek ügyében. A belügyminiszte-
 rium *Miloteanu* közigazgatási vezér-
 felügyelőt és egy csendőrezredest kül-
 dött ki a vizsgálat lefolytatására.

Mig Radautiban a gyűlés folyt,
 Balaceanában újabb antiszemita ex-
 cessusok történtek. Mint ismeretes,
 ebben a faluban igen súlyos méreteket
 öltöttek a zavargások az elmúlt év
 nyarán, amikor is több zsidó keres-
 kedő házat leromboltak és felgyuj-
 tották a liga hívei. A zavargások részt
 vevőit a bíróság annakidején kisebb
 fogházbüntetéssel sújtotta, amely nem
 rég járt le. A faluba visszatérő pa-
 rasztok ismét teljes erővel munkához
 láttak. A balaceanai zsidókat nyílt
 uccán inzultálták vasárnap délelőtt és
 pogrommal fenyegetőztek. A balacea-
 nai zsidóság a belügyminisztériumtól
 kért táviratilag segítséget.

erre az olasz Rivierára utazik és ott
 mint egy nagyvilági költöző tesz ele-
 get hazafias buzgalmának Kólti a hoz-
 záhasonló, de egyben jómóddal is ren-
 delkező honfiak pénzét. A honfiak előbb
 várnak, reménykednek, részesedéseket
 kötnek ki, de a végén megelégedik Tau-
 send kizárólag elméleti aranyesinálását
 — s hazafiság ide, hazafiság oda, — fel-
 jelentik a legközelebbi bíróságnál. A hi-
 vatásos honszerelem, ugylátszik, Német-
 országban sem bir ki tul nagy kocká-
 zatokat. Ha elvész a haszon lehetősége,
 elvész a honszerelem sovinszta izása is.

Tausendet letartóztatják, minden jel
 és minden dokumentum ellene beszél,
 mindenki szentül megvan győződve ar-
 ró, hogy ez a fiatal ember jó egyne-
 hány esztendő súlyával fog kikerülni a
 tárgyalóteremből. Valószínűleg így is
 történt volna, ha Tausend csak egy
 amolyan l'art pour l'art-csalást köve-
 tett volna el. Azonban Tausend szeren-
 cséjére: az ő családi manővere első pil-

lanatától kezdve a német nacionalisták
 politikai machinációinak középpontjá-
 ban állott. A kompromittált nacionalis-
 ta haditanács összeült tehát s elhatáro-
 zta, hogy vesszen bár haszon, vesszen
 bár becsület, de a Tausend-ügynek nem
 szabad elbuknia a közvélemény aréná-
 jában. Így történt, hogy ugyanazok,
 akik Tausendet annakidején az elma-
 radt profit miatt feljelentették, a müncheni tárgyalóteremben ma védelmezői
 közé sorakoznak. Komoly mérnökök és
 hivatásos politikusok (persze hitlerista
 politikusok) állítják, hogy Tausend egy
 valódi zseni, aki tényleg állított elő
 olomból aranyat. Az arany ugyan nincs
 sehol, de hát ők látták s erre a látomá-
 sakra hajlandók meg is esküdni. Vesz-
 sen a tudomány, de éljen az egyedül üd
 vözítő német kampós kereszt. Ludendorff
 és szűkebb vezérkara a tudomány
 igazságát a tekintély súlyával nyomja
 agyon. Ha a mélyen tisztelt bíróság
 nem hiszi el, hogy Tausend egy zseni,

akkor a mélyen tisztelt bíróság legfel-
 jebb téved. S joggal sejtethetjük, hogy a
 bíróság végeredményben nem is fog té-
 vedni — s ha csak közbe nem jön vala-
 mi, esetleg egy felülről jövő nyomás,
 vagy egy újabb kompromittáló vallo-
 más, — akkor Tausendet, „bizonyítékok
 hiányában” fel fogják menteni. Elvégre
 München a német kampós kereszt-moz-
 galom Mekkája s aki Mekkában él, az
 közelebb áll az üdvözüléshez. Tausend
 lehet, hogy egy csirkefogó, lehet, hogy
 egy közönséges szélhámos: ám ne fe-
 ledjük a latin közmondást, mely szerint
 „si duo faci unt idem, non est idem” —
 ha ketten csinálják ugyanazt — az nem
 ugyanaz”. Más, ha egy ilyen családi pert
 egy közönséges halandó követ el a ma-
 ga zsebére és veszélyére és más, ha a
 kampós kereszt árnyékában követi el. A
 kampós kereszt tudniillik felül áll a kö-
 zönséges igazságon és a közönséges csa-
 lason is. Főleg Münchenben és környé-
 kén.

Stabilizáció előtt — stabilizáció után

— Leon professor könyvének margójára —

A gazdasági és pénzügyi kérdések, a világháború után különösen, egyre nagyobb mértékben foglalkoztatják a közvélemény szélesebb köreit. Ez a kérdés-komplexum ma már távolról sem „terra incognita” a tömegek számára s az érdeklődés a gazdasági és pénzügyi problémák iránt csak fokozódott az utóbbi két-három esztendőben, amióta a gazdasági válság rányomja bélyegét az életnek ugyszólván minden megnyilatkozására.

Ennek a fokozódó érdeklődésnek felel meg az a szokatlan fellendülés, amely a gazdasági irodalom terén tapasztalható. A nyugati államokban, de különösen Németországban ugyszólván napról napra új könyvek és sajtótermékek, amelyek a mai válság okait vizsgálják s a megoldás módszereit próbálják megismerni. Ezeknek az írásoknak a vonalába illeszkedik bele dr. N. G. Leon professzor brosúrája is. Leon professor, aki a pénzügyek előadója a kolozsvári egyetem jogi fakultásán, kétségkívül egyike azoknak, akik a gazdasági és pénzügyi problémákat egy teoretikus felkészültségűnek, mint gyakorlati tapasztalataik mai fogva a legjobban ismerik. Dr. N. G. Leon hosszú ideig az iparügyi minisztérium államtitkára és Bratianu Vintila közvetlen munkatársa volt. Brosúrájában, amely „Kritikai megállapítások gazdasági és pénzügyi politikánkról” címet viseli, természetesen a liberális párt koncepciói jutnak érvényesülésre és Leon professor főleg ennek a jellegűnek a prizmián keresztül itéli meg a gazdasági és pénzügyi élet jelenlegét. Mégis elvitathatatlan — és a szerző dícséretére szolgál —, hogy mind végig igyekszik egy bizonyos tudományos objektivitást megőrizni. Eppogy tagadhatatlan az is, hogy a háború utáni tizenkét esztendőben Romániában folytatott gazdasági és pénzügyi politikáról az egymást váltogató kormányok súlyos hibáiról néhány megdöbbentően igaz megállapítást tesz.

Leon dr. a háború utáni tizenkét esztendőt felosztja a pénzügyi infláció és a stabilizáció korára. Ez a két tény: az infláció és a stabilizáció nyomják rá bélyegüket a Románia gazdasági krízisére, amely Leon szerint a háború óta állandóan tart, de csak az utóbbi időben került felszínre oly brúszk formában. Az inflációt az állam háborús szükségletei teremteték meg. A termelés visszaesett, az árak folytonos emelkedésben voltak s ez is minduntalan arra kényszerítette az államot, hogy a bankóprésszel nyuljon. A pénz elértéktelenedése a valutáris bizonytalanságot hozta magával, és pedig megakadályozta a külfölddel való kereskedelmi kapcsolatokat normális fejlődésért.

Nyilvánvaló, hogy a háború után a kormányok legelső kötelessége a termelés megszervezése lett volna, hogy a fogyasztási szükséglet kielégíthető legyen. Ehelyett azonban — a szerző megállapítása szerint — a háború után inkább szociális, mint gazdasági jellegű volt a

kormányok politikája. Csaknem kizárólag a javak elosztásával és nem a termeléssel foglalkoztak. (Például: az agrárreform). Ennek az elosztási politikának a következménye a termelés visszaesésében mutatkozott meg akkor, midőn a romániai termékekkel igen jó árakat lehetett volna a külföldön is elérni. Az agrárreform kétségkívül szociális szükségesség volt, ez azonban a tényeken mit sem változtat.

Az infláció periódusában az ipar nagy, sőt helyenként abnormális fejlődésnek indult. Működésük kielégítésére állandó veleitáru iparágak és iparvállalatok keletkeztek. (Leon professor nem időz ennél a pontnál, amely a liberális kormányok egyik legsúlyosabb hibája volt: egy részben parazita iparnak „prin noi in sine” való kitermelése, amely jelentősen megkárosította a fogyasztók széles rétegeit s kétségkívül hozzájárult a mai válság súlyosításához). A pénzösséggel együtt járt a kereskedelem fejlődése is, sőt tulkapása is, a spekulációban.

A magángazdaság fejlődésével szemben — amely csak felületi konjunktúra — fejlődés volt, az államgazdaság meg lehetőséget szerez a siralmas állapotot mutat. 1919—20. és 20—21. években 5 milliárd 832 millió 793 ezer lej deficiettel zárult a költségvetés, aminek magyarázata abban rejlik, hogy az adórendszer még nem volt kiépítve és 1920-ban például egyenesadóból alig 224 millió lejt fizetett az ország a mai 10 milliárddal szemben. A deficit fedezése a bankóprésszel történt. A bankjegyforgalom ugrásszerűen emelkedett. (1918: 2 milliárd 614 millió, 1919: 4 milliárd 432 millió, 1920: 10 milliárd 97 millió, 1921: 14 milliárd 346 millió). Az inflációval együtt járt a lej árfolyamának rohamos esése is. A párizsi tőzsdén 1919 szeptemberében 47-elt jegyezték a lejt, tehát egy frank valamivel több mint 2 lejbe került. 1921 októberében már csak 6 centimes volt a lej ára.

Ha így mentünk volna tovább, — mondja Leon professor — a lej értéktelenedett volna ép úgy, mint Ausztriában és Németországban. A magángazdaság és az államgazdaság közötti egyensúlytalanság kulminációs pontját érte el. Sürgősen meg kellett tehát változtatni az állam pénzügyi politikáját, az infláció megállítása és a költségvetés kiegyensúlyozása révén. Szerencsére ez a politika 1922-ben be is következett.

Hogy szerencsés volt ez a politika, vagy sem, erre vonatkozólag nem az özszes közgazdászok értenek egyet Leon professzorral. Egyesek ma is hangoztatják, hogy hiba volt megállítani a lejtön a lej zuhanását, mert Romániának módjában állott volna egyszerűen különböző külföldi tartozásait rendezni, másrészt pedig talpra állítani a termelőreégeket. Ez a felfogás azt vallja, hogy a lej stabilizációjának hamarabb és a Népszövetség közbejöttével kellett volna megtörténnie s hiba volt a stabilizációt egy deflációs politikával előkészíteni, amely kivonta a pénzt a forgalomból a gazdasági konjunkturának egy periódusában.

Tény az, hogy 1922-ben a Banca Nationala leállította a bankóprést. Ezzel szemben megindult teljes erővel az adópréss, aminek eredménye az lett, hogy az állami inkasszó 4 milliárd 224 millió lejről (1921) 14 milliárd 204 millió lejre ugrott fel. (1922). Az állami inkasszó emelkedését, helyesebben szólva az adópréss működését az alábbi számok illusztrálják igen beszédesen:

1922.	14 milliárd 204 millió 730 ezer
1923.	17 milliárd 767 millió 754 ezer
1924.	27 milliárd 426 millió 450 ezer
1925.	33 milliárd 978 millió 447 ezer
1926.	31 milliárd 224 millió 228 ezer
1927.	36 milliárd 007 millió 521 ezer

Ebben a periódusban (1922—27.) a bankjegyforgalom 17 milliárdról 21 milliárdra ugrott fel. Leon professor szerint azonban ez kizárólag a kereskedelem és az ipar érdekeit szolgálta és a bankjegyeket vagy devizával, vagy pedig elsőosztályú kereskedelmi tárcával kellett lefedezni. Ezt a periódust a

szerző a költségvetés kiegyensúlyozási korszakának nevezi brosúrájában és az ezekben az években folytatott politikát okos politikának deklarálja. Az objektív kötelesség azonban Leon professzort annak elismerésére, hogy ebben a periódusban távolról sem történt meg mindaz, aminek történnie kellett volna ahhoz, hogy Románia kiheverhesse a háború pusztításait. Tulzott kiviteli illetek szorították ki a román termékeket a külföldi piacokról. Az adók rohamos emelése az adófizetők fizetőképességének fokozatos csökkenését vonta maga után. Bár a statisztika minden évben 2—3 milliárd lejes költségvetési felesleget mutat ki, elmulasztották a kormányok helyreállítani a vasutat,

újraépíteni az utakat, egyszerűen megteremtteni azokat a közlekedési lehetőségeket, amelyek nélkül egészséges gazdasági élet el sem képzelhető. A tisztviselők fizetését alacsony nívón tartották, ami viszont a korrupciónak adott kényelmes melegágyat. Hiába tett ki 10—20 milliárd lejt évenként az ipari vállalkozásokba befektetett tőkék összege, a nemzeti ipar megteremtésénél nem mindig a közérdekű játszottak döntő szerepet, másrészt pedig a külföldi tőkével szemben folytatott politika megakadályozta az ország természeti kincsének szabad kiaknázását.

Ilyen előzmények után következett be a stabilizáció. Erről azonban — egy következő cikkünkben.

Smetana litván köztársasági elnök állást foglalt az antiszemitizmus ellen

Az elnök felhívta a litvániai ifjúságot a fajgyűlölet elleni küzdelemre

Kovno, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A litván köztársaság elnöke, Smetana a litvániai cserkészek konferenciáján nagy beszédet tartott, amelynek során súlyosan elítélte az antiszemitizmus mozgalmat. Az elnök felhívta a cserkészeket, hogy küzdjenek a fajgyűlölet ellen, amely szerencsétlenségre, a litvániai tanuló ifjúság között is egyre terjed.

Beszéde során az elnök élesen állást foglalt azon keresztény hitoktatók ellen, akik a „szeresd felebarátodat, mint magadat” parancsát odamagyarázzák, mintha ez csak keresztényekre vonatkozna s azt állítják, hogy a zsidók üldözése s a velük szembeni gyűlölködés jogos és indokolt. Az ifjúság — mondta az elnök — nem szabad hogy áldozatul essék a fajgyűlölet káros befolyásának.

Kovno, február 2. Hivatalos statisztikai adatok szerint az elmúlt évben a Litvániából kivándorlók 36 százaléka zsidó volt. Az elmúlt két esztendőben összesen körülbelül hétezer zsidó vándorolt ki Litvániából. A zsidó kivándorlók legnagyobb része 20—30 év közötti korban volt.

A Heimwehr-mozgalom belső válsága elérte tetőpontját

Starhemberg feloszlatta a vasutasok Heimwehr-szervezetét, de az tovább működik. Különbválnak a Heimwehr keresztényszocialista és fasiszta csoportjai

Bécs, február 2. A Heimwehr-mozgalom belső válsága tegnap érte el tetőpontját. Ma már nem lehet tudni, ki áll a mozgalom élén, ki jogosult az intézkedésre, ki hajtja végre a kinevezéseket és ki fokolja le a vezéreket. Starhemberg kijelenti, hogy az ellenzéki vezeték ki vannak zárva a mozgalomból és ezeket nem lehet tovább vezérekné tekinteni. A „kizártak” viszont nem ismerik el Starhemberg intézkedéseit és kétségbevonják Starhembergne azt a jogát, hogy országos parancsnokként szerepelhessen. Starhemberg tegnap Stockert, a vasuti Heimwehr-szervezet vezetőjét megfosztotta ettől a tisztségétől és formálisan a vasutasok egész Heimwehr-szervezetét feloszlatta. Ugyancsak tegnap tartották gyűlést a vasutasok Heimwehr-szervezetének vidéki vezetői és ez alkalommal a gyűlés résztvevői egyetlen kivétellel Stocker mellett és Starhemberg ellen foglaltak állást. Az egyetlen ellenzéki szavazat a felsőausztriai vasutasok vezéréé volt, aki a felsőausztriai Heimat-schutzverbandban Starhemberg helyettese. Ez érthető is teszi ezt az egyetlen ellenzéki szavazatot. A vasutasok Heimwehr szervezete a tegnapi határozat értelmében Starhemberg intézkedése ellenére megmarad mostani formáiban.

Hasonlóan alakul a helyzet a bécsi Heimatwehverbandban. Fey őrnagyot Starhemberg megfosztotta vezetői tisztségétől, az alparancsnokok ülésén azonban Fey őrnagyot megint megválasztották a bécsi szervezet vezetőjévé. A gyakorlatban tehát most két Heimwehr főparancsnokság működik, amelyek a legélesebben küzdenek egymás ellen. Steidle csoportja is tárgyalásokat folytat az irányban, hogy a keresztényszocialista parasztokat megverje a maga számára. A Heimwehr-mozgalomban beállott szakadás fokozatosan a keresztényszocialista és a fasiszta-nacionalista

Heimwehr csoportok különválását vonta maga után. Steidle új szervezete igyekszik, hogy katonai erőkké egészítse ki magát és behatoljon legalább papíron azokra a vidékekre, amelyek Starhemberg vezetése alatt állnak. Mindenekelőtt reméli, hogy Alberti gróft, az alsőausztriai mozgalom egyik vezéréét sikerül elidegeníteni Starhembergtől. Karintiában azok a Heimwehr-csoportok fordulnak el Starhembergtől, amelyek annak idején már ellenállást tanúsítottak Starhemberg ama kísérletével szemben, hogy Karintiában Starhemberg vadászszóloaját állítson föl. A ma napon a bécsi Heimwehrtől kilépett Starhemberg vadászok egyik csoportja és átpártolt a nemzeti szocialistákhoz. Ez is azt bizonyítja, hogy egy jobbhan két mozgalom határolódik egymástól: a keresztényszocialista szervezetű szervezet, amely a tartományi főnökök alá van rendelve, másrészt az a csoport, amely Starhemberg híveinek maradványából rekrutálódik és a nemzeti szocialista vizekre evez.

Egy spanyol parasztagazda borzmas vérfürdőt rendezett Bécsből jelentésként: Quadalaja közelében valóságos vérfürdőt rendezett egészen jelentéskéntől egy megbőszült parasztagazdától szomszédja megtiltotta neki, hogy állatokkal az ő telkén hajtsa keresztül, ami puskát ragadott és gondolkodás nélkül fűzött mindenkire, aki utjába került. Az első lövést a gyűlést szomszédra adta, aki lábán sebesített meg súlyosan. Után agyonlőtt egy asszonyt, aki utjába került, majd a község házára rohant, ahol a község tanács éppen ülésezett, annak valamennyi tagját megsebesítette. Innen a falu birájának lakásába tört be, ahol súlyosan megsebesítette a bírót és feleségét, öt éves gyermekét és a családtagjait. Azután felgyújtotta a birkaaklot, ughogy az állatok nagy része elpusztult. A dühöngő embert észre látta a falu egész lakossága egyöntetű erővel ártalmatlanná tenni.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

A királatott a párprogr

Bekövetke

Bucuresti—Bukaresti tudósítók fog dőlni Párizs sok sorsa és ez sorsa is. Amely Párizsban szerződést, ugh kormány azonnali lyét. Ha azonban sikerrel végződik a nemzeti parlament marad, amiának és Romániának seneke tervezete. A kormányzó zólag a legváltozmondóbb verzió. Egyesek tudni vésegek kormány szont Prezan álló koncentráció nek. Voltak végül állás szerint a li reszkánus-kormány esküdtek.

A királatott k

Az Adeverul ez rásra hivatkozva megoldás egészen Diktatúráról szó lven kalandos váln sem akarnak. A körvonalazó és gazdaságtchnikai amelynek megva pártnak dolgozni many több tagja ramot, amely nem ellen sem, sőt va maszkodni akar. M készül, a pártvezér jeszteni. Azt a po az uralkodó által mal szembehelyezk sitásának idejére zas lehetőségéből. gató pártokból kormányt alakítan ta elsősorban és n szaga gazdasági és lesz.

Február vé

Bucuresti—Bukaresti értesülése a lemondott arról lonba utazték. A meglátogatja a fra Romába utazik és f ér az országba. Az ontra várja a pol et.

A bukaresti lap Maniu kolozsvári nazó információin iszterelnök vissza égére várható. gy amennyiben a érdése hamarabb a gyelőre még nem l gy Maniu meg fog tartózkodását, at zertint kizárólag eg zeti.

Béke helyet rbiai korm

Bucuresti—Bukaresti parasztpárt emzeti parasztpárt tegnap tartotta isenevben. A kongr zték meg, mintha pa hivei között bék en mindkét frakci anta azt, hogy vé embenálló csoport snak, amely Steré lépése óta igen é t. A békéltezőnek onban néhány sze á után elfajult és ti újabb szakításá Mint ismeretes, a l

! Minden kérdésre feleletet ad a

A GENIUS KIS LEXIKONA (1931)

Teljes idegen szavak szótára, sport, filozófia, jog, közgazdaság, technika, stb minden szaváról felvilágosít 10.000 cikk, 800 kép, 64 műmelléklet stb az eddigi 560 lejes bolti ár helyett

ára füzve 200 lej, kötve 240— lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Műsoros Rekruta-bál Feb. 8

Rendezi a Hitach-dut Ha odah az

Építőmunkás otthonban

Nem diktatura, nem is pártkormány következnek a nemzeti parasztpárt után

A király gazdaságtechnikai programot készítetett és a következő kormányban csak azok a pártok foglalhatnak helyet, amelyek ezt a programot elfogadják

Az Adeverul február végére várja Maniu hazatérését és a válság kitörését. Averscu marsall pert indított dr. D. V. Tilea miniszterelnökségi alminiszter ellen

Bekövetkezett a végleges szakítás Stere és Pan Halippa hívei között

Bucaresti—Bukarest, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ezen a héten el fog dőlni Párizsban a kölesöntárgyalások sorsa és ezzel a Mironescu-kormány sorsa is. Amennyiben Popovici Mihály Párizsban nem írja alá a kölesöntárgyalásokkal kapcsolatos megállapodást, úgy a nemzeti parasztpárti kormány azonnal el fogja hagyni helyét. Ha azonban a kölesöntárgyalások sikerrel végződnek, abban az esetben a nemzeti parasztpárt mindaddig hatalmon marad, amíg a kölesöntárgyalásoknak és Románia gazdasági újjáépítésének tervezete el nem készül.

A kormányutódlás kérdésére vonatkozólag a legváltozatosabb és legellentmondóbb verziók kerültek forgalomba. Egyesek tudni vélték, hogy a személyiségek kormányra következnek, mások viszont Prezan marsall elnöke alatt álló koncentrációs kormányt emlegetnek. Voltak végül olyanok is, akik pártállás szerint a liberális, vagy az averscu-kormány uralomrajövételére esküdtek.

A király precíz gazdaságpolitikát kíván

Az Adeverul ezzel szemben biztos forrára hivatkozva megállapítja, hogy a megoldás egészen más természetű lesz. Diktatúráról szó sem lehet, felsőbb helyen kalandos vállalkozásokról hallani sem akarnak. A király egy pontosan körvonalazó és hosszabb időre szóló gazdaságtechnikai programot kíván, amelynek megvalósításán valamennyi pártnak dolgoznia kell. A jelenlegi kormány több tagja készíti elő ezt a programot, amely nem készül egyetlen párt ellen sem, sőt valamennyi pártra támaszkodni akar. Mihelyt a tervezet elkészül, a pártvezérek elé fogják azt terjeszteni. Azt a politikai pártot, amely az uralkodó által elfogadott programmal szembehelyezkedne, a terv megvalósításának idejére kizárnák a kormányzás lehetőségéből. A programot támogató pártokból pedig koncentrációs kormányt alakítanak, amelynek feladata elsősorban és mindenekelőtt az ország gazdasági és pénzügyi újjáépítése lesz.

Február végén jön haza Maniu

Bucaresti—Bukarest, február 2. Az Adeverul értesülése szerint Maniu Gyula lemondott arról a tervről, hogy Londonba utazzék. A volt miniszterelnök megtagadja a francia fővárost, innen Romába utazik és február végén visszatér az országba. Az Adeverul erre az időpontra várja a politikai válság kitörését.

A bukaresti lap híradásával szemben Maniu kolozsvári környezetéből származó információink szerint a volt miniszterelnök visszatérése csak április végére várható. Természetes dolog, hogy amennyiben a kormányválság kérdése hamarabb aktuálissá válik, ami egyelőre még nem látszik valószínűnek, úgy Maniu meg fogja szakítani külföldi tartózkodását, amely informatorunk szerint kizárólag egészségügyi természetű.

Béke helyett új harc a beszarabiai kormánypártban

Bucaresti—Bukarest, február 2. A nemzeti parasztpárt beszarabiai tagzata tegnap tartotta meg kongresszusát. Ezenben. A kongresszust olyan hírek követték meg, mintha Stere és Pan Halippa hívei között béke készülne. Tényleg azonban mindkét frakciónak több tagja kiemelte azt, hogy véget vessenek a két embenálló csoport közötti torzalkodásnak, amely Sterének a pártból való kizárását igényli. A békeltetőknek szánt közgyűlés után néhány személyeskedő felszólalás után elfajult és a két frakció között újabb szakítással fejeződött be. Mint ismeretes, a legutóbbi gyűlésen

a steristák távollétében Pan Halipát választották meg tagozati elnöknek. A vita ez alkalommal is az elnök személyének kérdése körül éleződött ki, olyannyira, hogy Pan Halippa és hívei ki-

vonultak a teremből. Az ottmaradt steristák 30 szavazattal Scodigor szenátusi alelnököt választották meg a tagozati elnökévé. Scodigor egyike Stere professzor legitimebb barátainak. Valószínű,

Bázelben nemzetközi mezőgazdasági pénzügyintézet felállítását tervezik

A francia külügyminisztérium elküldötte a meghívókat a Párizsban tartandó első kelet-európai agrárkonferenciára Doumergue beszédet mondott az újságírók bankettjén

szervezését tüzi ki feladatát. Már folyik a márciusi konferencia előkészítése is, amelynek folyamán a Bázelben felállítandó nemzetközi mezőgazdasági pénzügyintézet alapítását fogják elhatározni.

A francia parlamenti baloldal kíváncsian tartaná, hogy az arany teaurizálás helyett a francia jegybank segítse a kelet-európai agrárnemzeteket, amelyek megsegítése után a francia

ipar jó fogyasztóivá lépnének elő.

Párizs, február 2. Az újságírók bankettjén megjelent Doumergue köztársasági elnök és Laval miniszterelnök is. Doumergue beszédet is mondott.

Róma, február 2. A francia külügyminisztérium a Lipari szigetekre internált Gualino bankárt ki akarja kérni Olaszországtól, hogy a parlamenti vizsgálóbizottság előtt információkat adjon az Oustric-üggyel kapcsolatban.

Folynak a tárgyalások a Jewish Agency és az angol kormány között

Weizmann Chaim váratlanul megszakította svájci üdülőszabadságát és Londonba utazott

Newyork, február 2. A Newyork Times londoni jelentése szerint az angol kormány közelebből új és a zsidókra kedvezőbb Palesztina-nyilatkozatot fog közzétenni.

London, február 2. A miniszterelnökség sajtóirodájának közlése szerint az angol kormány és a Jewish Agency között tovább folynak a tárgyalások a Fehérkönyv és a mandatórius hatalomnak a zsidó kolonizációval kapcsolatos álláspontja ügyében. A kormány a tárgyalások befejezése után nyilatkozatot fog közzétenni, amelynek időpontja azonban egyelőre

nem állapítható meg. Arról egyelőre nincs szó, hogy a kormány új jelentést közöljön Palesztináról.

Jeruzsálem, február 2. Sir Samuel Perry O'Donnell, az indiai kormány volt titkárnak vezetése mellett pénzügyi bizottság érkezett Jeruzsálembe. A bizottság feladata az, hogy a palesztinai kormány adminisztrációját ellenőrizze és lehetőleg megtakarításokat eszközöljön.

A Zsidó Távirati Iroda érdeklődésére az angol kormány Gyarmatügyi Hivatalában kijelentették, hogy mi-

után az alsóházban közelebből megkezdődik a vita a két és félmillió fontos, Palesztinának folyósítandó kölcsön felett, valószínű, hogy a D'Onnell-bizottság a kölesöntárgyalásának kérdésével is foglalkozni fog Palesztinában.

Párizs, február 2. Dr. Weizmann Chaim professzor, a cionista szervezet és a Jewish Agency elnöke, megszakította svájci üdülő szabadságát és Londonba utazott. Weizmann váratlan elutazása fontos politikai eseményekkel áll összefüggésben.

Ha nem sikerül 40 millió dollárra felemelni a kölcsön összegét Popoviciu a szerződés aláírása nélkül fog elutazni Párizsból

A pénzügyminiszter újra hangsúlyozza nyilatkozatában, hogy nem fogad el az országra terhes feltételeket

Nyilatkozatában a pénzügyminiszter azt kívánta kihangsúlyozni, hogy nincs szó egy mindenáron felveendő kölcsönről s a kormány nem fog bele-menni a kölföldi pénzeszervezetek által diktált olyan feltételekbe, amelyek kedvezőtlenek volnának. Így például Popoviciu pénzügyminiszter ragaszkodni fog ahhoz, hogy a kölcsön összege legalább 40 millió dollár legyen. Amennyiben Románia ezt azt összeget nem kapná meg, abban az esetben Popoviciu vissza fog utazni Párizsból anélkül, hogy a szerződést aláírja.

Popoviciu párizsi utazásával kapcsolatban az Adeverul megállapítja, hogy

ez az utazás a királynál lefolyt audiencia és a párizsi táviratok alapján történt. A Lupta meg van győződve, hogy a pénzügyminiszter utja eredménnyel fog járni. Annál is inkább meg fog tenni mindent Popoviciu a siker érdekében, mert különben le kellene mondania, sőt egy balsiker esetleg az egész kormány visszalépését vonhatja maga után.

A lap tudni véli, a király Popoviciu utazásáról úgy nyilatkozott, hogy annak sikerében bízik, de nem is akadályozhatja meg, ha a kormány saját felelősségére kölesöntárgyalást kíván és tud kötni.

Averscu contra Tilea

Beszámoltunk arról a konfliktusról, amely Averscu marsall és dr. D. V. Tilea miniszterelnökségi alminiszter között keletkezett. Tilea dr. a „Chemarea” kolozsvári kongresszusán beszédet tartott, amelynek során rámutatott arra, hogy Averscu marsall antikarlista brosurát készített elő, afölötti elkeseredésében, hogy reményei nem váltak be és az uralkodó még mindig nem hívta őt hatalomra. Averscu az Indreptarea utján fölhívta Tileat, hogy bizonyítsa be állításait. Válaszképpen a kolozsvári Patria kommunikált közöl, amelyben az volt írva, hogy Tilea csak bizonyos néppárti vezetőknek az uralkodó családi ügyeivel kapcsolatos magatartásáról beszélt és hogy az antikarlista magatartásról szóló rész, az a „Patria” kommentárja volt csupán.

Averscu marsall ezzel a magyarázattal nem elégedett meg és tegnap délelőtt az ilfovi törvényszéken Tilea alminiszter vád alá helyezését kérte.

Három kérdés az „egyszerű emberhez” a leszerelés kérdésében

Nagy-Britannia képviselője a Népszövetség előtt élesen szembeszáll a nacionalistákkal Amely nemze! nem akarja a leszerelési, az elveszti Anglia és Amerika támogatását

London, február 2. Viscaunt Cecil, Nagy-Britanniának népszövetségi delegátusa a világsajtóban cikket közöl, amelyben a leszerelést minden körülmények között követeli a világ nemzeteitől. A népek — írja — szenvedélyesen akarják a békét. Vannak politikások, akik azonban ma is a háborút emlegetik és azzal agítálnak, hogy Anglia semleges fog maradni, bármi is történjen a kontinensen. Ez egy régi, mondhatnánk mizenthet éves tévedés. Vannak nemzetek és pedig nagyon szép számban, amelyek az erőszak helyett az igazságosság és a népek együttműködésének hívei. Ki jelenti, hogy az a nemzet, amely elveti a nemzetközi együttműködés és a választott bírósági elv érvényességét, tanujelét adja annak, hogy nem kíván résztvenni a békében. Az ilyen nemzetek bizonyára nem fogják csökkenteni a fegyverkezést, de ezek biztosak lehetnek afelől, hogy elveszítik Nagybritannia barátságát. Hiszem és vallom, hogy elveszti Amerika jóindulatát és financiális segítségét is. A világ minden haladó népe habozás nélkül össze fog ellene.

Megértem a német népet — írja tovább. Németországban a háború után mindenki a Népszövetségben remélt, ez a remény azonban szertefoszlott. Kiábrándulásában már-már vissza akart térni a „vas és vér” jel-szavához és az erőszakban keresi a megváltást. Mindez összefügg a német munkanélküliséggel, a gazdasági válsággal és a sértett nemzeti büszkeséggel.

De látunk hasonló tendenciákat Franciaországban és Olaszországban is. Itt nem azt mondják, hogy vissza kell térni a „vér és vas” politikájához, hanem a „realpolitikához”, amely alapján véve nem jelent mást, mint hogy térjünk vissza a háború előtti ideálokhoz, amikor azt hitték, hogy a nemzeti lét alapjait egyedül a fegyveres erő tudja tartani. Régi reakciós tradíció ez, amely azt mondja, hogy a nemzetek biztonsága egyedül a hadsergek és flották erejétől függ. Kérdem, tényleges realpolitika-e az, amit a nacionalisták hirdetnek? Kérdem, van-e ember, aki azt állíthatná, hogy a világháború rettenetes véráldozataival és egyéb következményeivel nem bizonyította be teljes esődjét ennek a politikának?

Egyébként legfőbb ideje, hogy a militaristák blöffjéről lerántuk a leplet. Nézzük csak őket, hallgassuk csak meg frázisos beszédeiket, olvassuk csak párizsi lapokban pánik-cikkeiket! Ezek a militarista urak — főleg Németországban — arra számítanak, hogy az emberek átlaga nem ismeri a nemzetközi helyzetet. Ez a tájékozatlanság okozza, hogy a cikkeknek néhol visszhangjuk akad a közönség körében.

Szeretném az egyszerű ember elé azonban a következő három kérdést terjeszteni:

1. Fel van-e készülve Ön arra, hogy fiai, akik most az iskolát járják, vagy otthon játszódnak, hogy ezeket egy következő háborúban, amelyet az egymással versenyző államsoportok, amelyek katonai hatalmukra támaszkodnak, háborúba küldjék, hogy ott ők meghalljanak, vagy rokkantá lövessenek.

2. Hozzájárul-e Ön ahhoz, hogy az

év minden napján a világ minden nemzete 2 millió font sterlingnél több pénzt adjon ki csak azért, hogy fenntartsák a militarizmus, nohát milliók szenvednek a munkanélküliség és kilátástalanság alatt és az emberiség számos problémája marad megoldatlanul a militarizmus miatt?

3. Kíváncsi tartja-e Ön, hogy kormánya minden eszközzel meg-

teremteni segítsen a nemzetközi viták békés elintézését, hogy a nemzetek között békés együttműködés jöjjön létre és hogy az Ön adóiban fizetett pénzt ne használják fel háborus célokra?

Kíváncsi vagyok, hogy az egyszerű ember úgy fog-e felelni ezekre a kérdésekre, ahogy azt a militarista urak szeretnék!

A hitleristák a birodalmi gyűlés feloszlására tettek javaslatot a német parlament tegnapi ülésén

Berlin, február 2. A birodalmi gyűlés hétfő délelőtti ülésén Hitler pártja részéről indítvány hangzott el a birodalmi gyűlés feloszlása érdekében. Az indítvány szerint a jelenlegi parlament nem képviseli többé a német nép többségének közvéleményét s ezért Hindenburg elnöknek az a feladata, hogy ezt a birodalmi gyűlést feloszlassa. A nemzeti szocialisták indítványát a kommunisták hatalmas tapsviharral fogadták, míg az összes többi pártok hívós csendben hallgatták végig. Politikai körökben a kampós-keresztesek eme legújabb indítványát agresszív politikai ténykedésnek minősítik. A kampóskeresztesek indítványára vonatkozólag a birodalmi

gyűlés elnöksége még nem rendelte el a szavazást. Nagyon valószínű azonban, hogy úgy a polgári pártok, mint a szocialisták együttesen fogják leszavazni az indítványt, amelynek tendenciája nyilvánvaló: a nemzeti szocialisták egy új választási haretől erőik megduzzadását várják, vagy pedig ki akarják robbantani a már annyiszor hirdetett polgárháborút. A parlamentben a kommunisták valószínűleg, sőt csaknem egész bizonyosan a nemzeti szocialisták javaslata mellett fognak szavazni, annak ellenére, hogy az esetleg kitörő polgárháborúban elsősorban a nemzeti szocialisták és a kommunisták fognak egymással véres harcokat vívni.

A csütörtöki bukaresti vérontás ügyében fognak interpellálni a szocialisták a kamara mai ülésén

Bucuresti—Bukarest, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nemzeti parasztpárt bukaresti tagozata tegnap este Pompiliu Jonitescu elnöke alatt gyűlést tartott, amelyen élesen tiltakoztak a CFR munkásokkal szemben elkövetett brutalitások ellen. A gyűlés rendkívül elkeseredett hangulatban folyt le. Kiderült ugyanis, hogy Mihai Craicim, a sortüz egyik áldozata a nemzeti parasztpárt lelkes tagja és támasza volt, ezenfelül pedig a rendőrök által brutalizált CFR munkások legnagyobb része ugyan csak a nemzeti parasztpárt híveinek sorából került ki.

Pompiliu Jonitescu leszögezte, hogy sem a párt, sem a kormány nem felelős a történetekért és a rendőrség tulbuzgóságára igyekezett a felelősséget áthárítani. Pompiliu Jonitescu erőles hangon követelte, hogy a hatáskörüket túl-

lépő rendőrségi közegekkel szemben a legszigorúbban járjanak el.

A Curentul információi szerint a kamara holnapi ülésén Berthelot tábornok elparentálása után a szocialista képviselők, de a kormánypártiak közül is többen szóvá fogják tenni a csütörtöki véres incidens és sürgős reparációt fognak követelni, a bűnösök szigorú megbüntetésével.

Tegnap délelőtt a vasúti szindikátus tagjai nagygyűlést tartottak az Izvor teremben. A gyűlésen Mirescu szocialista képviselő is beszélt, aki élesen támadta a kormányt és a hatóságokat a csütörtöki eseményekért, valamint az áldozati adónak a munkásokra történő kiterjesztéséért. A gyűlés teljes rendben folyt le és utána a munkások rendezváras nélkül oszlottak szét.

A heidelbergi egyetemi heccek új célpontja: egy progresszív gondolkodású pap-tanár

Karlsruhe, február 2. Közölte az Uj Kelet, hogy a heidelbergi egyetem a nemzeti szocialisták egyre újabb és újabb zavargásokkal zaklatják a tanítás menetét. A közoktatásügyi miniszter az állandó provokációkra végül feloszlatta a nacionalisták „Asta” nevű egyesületét. A diákság mögött aknamunkázó politikusok most már a kormány ellen demonstrálnak, főleg azonban Günther Dehn plébános ellen, akit a kormány — az egyetemi tanács javaslatára — ki akart nevezni az egyetem egyik teológiai tanszékére. Dehn plébános azonban szálka a reakciók szemében. A plébános ugyanis írásaiban és a szöszékről mindig a más felekezetiükkel való megértésnek volt a híve és egyébként is progresszívnek ismerték.

Újabbon kisütötték róla, hogy a háború utáni években nem akarta a

templomban felolvasni a hősi halottak névsorát, azzal az indokolással, hogy ezek a nevek nem tartoznak a templomba. A katonák ugyan tragikus halált haltak, csak hogy amikor harcba vonultak, az a szándék vezette őket, hogy gyilkoljanak. Az ilyen szándéku emberek dicsőítése pedig nem a vallás feladata. Nem lehet tudni, szó szerint is nyilatkozott Dehn plébános, annyi azonban bizonyos, hogy az egyetemi tanács, amely méltónak tartotta a katedrara, a nemzeti szocialisták terrorjának engedve, egyelőre felfüggesztette Günther Dehn beiktatását.

Minthogy a tudós papot a hallei egyetem is a maga számára reklamálja, valószínű, hogy az ügy nagyobb hullámokat nem fog többet venni. A tudós plébános egyszerűen elfogadja a hallei meghívást és itt foglalja el tanszékét.

Kiadó

Főter 4. sz. alatt 6 szobából álló emeleti klubnak alkalmas helyiség

a dr. BIRO gyógyszerár felett és egy üzlethelyiség. Bővebbet: Dr BIRO gyógyszerár Cluj.

— Széngáz mérgezésben pusztult el egy egész család. Budapestről jelentik: Isaszeg községben Lajos István jómódú földművest, feleségét, anyósát, fiát és leányát tegnap súlyos széngázmérgezésben elaléva találták. A kihívott orvos megállapította, hogy hárman közülük már halottak. A két élő, Lajos Istvánt és fiát kórházba szállították, ahol kevés reményt fűznek fölépülésükhöz.

— Nemzeti szocialisták és kommunisták összejutása. Charlottenburgból jelentik: Charlottenburg kerületében nemzeti szocialisták és kommunisták közötti éjszakai összetűzésnél támadt revólverharcban egy kommunistát megöltek, kétőt életveszélyesen megsebesítettek. A karhatalom csak négy nemzeti szocialistát talált a helyszínen, a többiek kerekelt oldottak.

— Hidegebb időjárás várható. Bécsből jelentik: Az obszervatórium meteorológiai intézetének időjárásprognóza szerint jelentősebb csapadék nélkül bo- rult és hidegebb időjárás várható.

— A hindu nacionalista haditanács az ellenállási mozgalom folytatása mellett döntött. Párizsból jelentik: A déli lapok allahabadi táviratai szerint a hindu nacionalista haditanács az ellenállási mozgalom folytatása mellett döntött. A sőtörvény elleni harcot és az idegen árukkal szembeni bojkottot továbbra is fenntartják.

— Kivégzik a szmirnai vallási reakciós mozgalom halálraítélteit. Londonból jelentik: Konstantinápolyi jelentés szerint a menemeni hadbírósg által hozott halálos ítéleteket kedden végrehaj- ják. A halálraítéltek a szmirnai vallási reakciós mozgalom vezetői voltak.

— A Noár-estély. A kolozsvári Aviva Barisszia szervezete szombaton este rendezik meg műsoros Noár-estélyüket, amelyen Kolozsvár zsidó közéletének kiválóságai fognak szerepelni.

— Az e heti diest szerda este 9 óra kor lesz a City külön termében megtartva. Revüt dr. Fenichei József tartja.

— A „Poale Czedek” közgyűlése. Vasárnap délután tartotta a „Poale Czedek” Egyesület évi rendes tisztújító közgyűlését Goldberger Kálmán elnöklettel. Az évi zárszámadatok elfogadása után a közgyűlés köszönetet mondott városi tanácsnak a zsidó aggmenház javára megszavazott évi 60.000 lej szavencióért. Ugyancsak köszönetet szavazott az Iparkamara elnökségének a ezer lejes támogatásért. Ezután megválasztották a választásokat. Elnök Goldberger Kálmán, alelnök Abraham Mór, pénztárnok Schwartz Sándor, jegyző Simon Nathán. Felügyelőbizottság: Klamar Kappel, Vogel Jakab és David József. Tanácsnokok: Glancz Jakab, Grünfeld Dávid, Herskovits József, Kupferstein Márton, Lampel János, Pollák Bernát, Ujhelyi Ignác, Salamón Mihály, Spitz Aladár, Wolff Sámuel, Weisz Manó. Póttagok: Siovits Mór, Schenk József, Friedmann Márton, Fischer Armin és Gubbaac Nándor. Templom-bizottság: Schwartz Márton, első gondnok, Rosenfeld Armin második gondnok, Salamon Samu harmadik gondnok. Gazdák: Izsák Mór, Schwartz Sándor, hálv. Aggmenház elnöke: Grünwald Mór, ifi. Kleimann Sámuel, G. Emánnel, Winkler Jakab és Blum Péter. Hölgybizottság: Goldberger Kálmán, Hochmann Jakabné, Szenes Bernadé, Grünfeld Dávidné és dr. Weiss Sándorné.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELEKESÉSEK AZ UJ KELET TER

Ha szolid és megbízható... LIBAZ-IR... KLEIN orth. kősz... Alapítva 1919... állítás postán és vasúton saját bédob...

OLLA
GUM..?
a világmárka
negóvia Önt
a nemibetegségek-
től.

Az elcse

Berinde

Borsa-Borsa tudósítójától). Dumitrescu p... idejéből és lát... megtörtén a... mári törvén... vehette, hogy... fogság alatt... az emberekbe... egy ortodox p... an: zord élet... zős bünre vet... azután, hogy... mellőlük — e...

Há

Annakidjén... róla, hogy ha... hosszú ideig s... got nem fogu... ról.
Három hóna... közben, hogy... pénzbüntetésr... ság, mert a za... menesztett a... hogy védjék... Juga vármeg... aki „eladta M... Később, hogy... követett el So... mitrescu neve... de ez csak pá... Berindéről az... ügyminiszter... rajtaütésszerű... lakásán a szig... a házkutatás... zitiv eredmén...

„Min

Borsán járt... felmegyek Po... seim, akik a... végzik, válluk... nem tud hozza... ben Mardche... kója s aki vál... lejért megtesz... tott, hogy esa... mert meglator... ott meg tudni.

Berinde mos... mal szemben... barrikád és láz... és jelent s hog... nyoma, egy p... Berinde lelkes... Ő kezdi:

— Látja, én... a zavargásba... egybe. Amikor... benne voltam... látom ebben. M... gyok, lelkeszi... borsai nép tör... Lassan beszé... zékenységből:... hoz meg, ah... fekszik s egy... teggel tér viss... dekek, levelek... hullnak ki bel...

Feltűnik, ho... kereszt, melye... előtt még olya... tott oda a vilá... verendáról. M... valamelyik ter... — Lelkeszi...

mondja — és a... detem. A poly... atyafiain és... vül, aki jóbar... zenn összekött... kiszabadultam... olvasok lapot... ha ugy tetszik... Elmondom... merénylettel...

Az elcsendesedett Pojánán, egy félévvel Borsa felgyújtása után...

„En az emberszeretetet ígéit hirdetem“ „Amióta kiszabadultam a börtönből, új ember lettem...“

mondja Berinde lelkész, aki kulturálatlan személynek tekinti paptársát, Dumitrescut és Borsa történelmének megírásán dolgozik

Berinde és Dumitrescu újai elváltak, Pojánán pedig minden csendes...

Borsa-Borsa, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Aki ismeri Berinde és Dumitrescu papokat a borsai rémnapiok idejéből és látta őket később unottan és megrögtén a vádoltak padján, a szatmári törvényszék bírái előtt, az észre vehette, hogy az öthónapos vizsgálati fogság alatt elpattant valami ezekben az emberekben. Egy görögkatolikus és egy ortodox pap a máramarosi havasok pan: zord életükön összeakadtak, közös bűnre vetemedtek s alig egy percelt aután, hogy a porkolábok elvonultak mellőlük — elváltak.

Három hónappal a per után

Annakidjén meg voltunk győződve róla, hogy ha örökké nem is, de nagyon hosszú ideig semmi figyelemreméltó dolgot nem fogunk hallani a borsai papokról.

Három hónap telt el azóta. Hallottuk közből, hogy Dumitrescu papot 1500 lej pénzbüntetésre ítélte a visói járásbíró, mert a zavargások idején táviratot menesztett a régensházhoz és kérte, hogy védjék meg Polyána parasztságát Jaga vármegyei prefektussal szemben, aki „eladta Máramarost a zsidóknak“. Később, hogy unokaöccse merényletet követett el Socor főszerkesztő ellen, Dumitrescu neve újra forgalomba került, de ez csak pár napig tartott. Viszont Berinderől azt hallottuk, hogy a belügyminiszter utasítására éjnek idején, rajtaütésszerűen házkutatást tartottak lakásán a szigeti hatóságok emberei, de a házkutatás nem produkált semmi pozitív eredményt.

No igen, azt is hallottuk, hogy amióta a papok hazajöttek, Polyánán tökéletes rend uralkodik.

„Mint Pilátus a Hiszekegybe“

Borsán jártam és elhatároztam, hogy felmegyek Polyánára. Borsai ismerőseim, akik a segélybizottság munkáját végzik, vállukat vonogatták, mint aki nem tud hozzászólni a dologhoz, ellenben Mardehe, akinek lóva van és számkója s aki vállalkozott arra, hogy száz lejjért megteszi velem az utat, biztosított, hogy csak ne spekuláljak sokat, mert meglátom, érdekes dolgokat fogok ott megtudni.

Berinde most is ott lakik a templommal szemben, ahol vérszerződés volt és barrikád és lázadás. Mordche előremegy és jelent s hogy sehol kerítés vagy kapu nyoma, egy perc múlva benn vagyok Berinde lelkész házában.

Ó kezdi: — Látja, én is úgy estem bele ebbe a zavargásba, mint Pilátus a Hiszekegybe. Amikor észrevettem magam, már benne voltam nyakig. De én Isten kezét látom ebben. Ma már szabad ember vagyok, lelkézi hivatásomnak élek és a borsai nép történelmén dolgozok.

Lassan beszél, szabatosan s csupa előzetekénységből: magyarul. Az íróasztalhoz megy, ahol nagy halom aktaféle fekszik s egy spárgával megtartott közzel tér vissza. Régi adásvételi szerződések, levelek és pecsétes papi irások hullnak ki belőle.

Új ember lett Berinde

Feltűnik, hogy az a hatalmas kampószereszt, melyet alig pár hónappal ez előtt még olyan vad elszántsággal tartott oda a világ szeme elé, eltűnt a reverendáról. Megkérdelem, hogy tagja-e valamelyik terrorista szervezetnek.

— Lelkészi hivatásomnak élek — mondja — és az emberszeretetet ígéit hirdetem. A polyánai parasztokon, akik atyafiaim és néhány borsai zsidón kívül, aki jóbarátom, senkivel sem tartok fenn összeköttetést. Amióta a börtönből kiszabadultam, új ember vagyok. Nem olvasok lapot, nem járok sehová, vagy ha úgy tetszik: vezekelek.

Elmondom neki, hogy a Socor-féle merénylettel kapcsolatosan Zelea Cod-

reanut és hat társát letartóztatták és ma a vacaresti fogház lakói. Közömbösen hallgat, mint akinek másuttalandoznak a gondolatai. Azt sem tudom, hogy hallott-e a Socor-féle merényletről. A végén mintha magának mondaná:

— Én békét akarok, én a tiszta kereszténységet akarom.

„Csak a közös megértés segíthet“

Rövid hallgatás következik. Berinde lelkész törli meg a csendet:

— Éjszaka jöttem hozzám, hogy kutasanak. A Curierul Crestin, a vikáriátus lapja volt az egyetlen, amit itt találtak. Mondtam is az ezredesnek, miért kutat nálam, nézze meg, milyen csendes a nép

Felgyújtották vagy nem gyújtották fel

— Az utóbbi időkben — mondta, miután magához tért — sokat foglalkoztat ez a község. Szinte kísért az az irtózatos tűz, amit azon a napon láttam. De kérem, én rájöttem arra, hogy a gyújtogatást román ember nem követhette el. Először is reggel 10 órakor nem gyújtogat senki. S ha igen, azt észre veszi okvetlenül a házigazda, vagy a szomszédok. Másodszor, a románok siettek segíteni a mentési munkálatokat. Harmadszor...

Három, talán négy érvet is felhozott Berinde lelkész annak bizonyítására, hogy Borsát, ha logikusan következtetünk, román ember nem gyújtotta fel. Lehet, hogy egy egész teóriát fejtegetett, egy teóriát, ami lázas és gyötrelmes éjszakákon született meg. De az én figyelmemet csak az kötötte le, hogy Berinde lelkész izgatottsága pillanatról-pillanatra nő, hogy olyanokat mond:

—... történelmi példák is vannak, valaki feláldozza Moszkvánál százezer ember életét, Vilna mellett szójátékot csinál belőle és a végén szobrot állítanak neki... a katakombákban tizenötmillió mártír pusztult el... Isten keze volt, hogy én börtönben ültem... engem a törvényszék felmentett... én az emberszeretetet ígéit hirdetem... Érzem, hogy ez az ember vergődik, hogy ennek az embernek most lelki-tusája van, hogy még egy pere és olyan dolgot tár fel előttem, amitől eláll az emberek lélegzete, hogy, Istenem, egy kis merészség részemről, hogy milyen kár, — nem vagyok vizsgálóbíró, hogy ni, ni, ez az ember egészen reszket... És ekkor nyílik az ajtó és belép Berindéné. Parancsolunk egy teát!...

Erdöss, Berinde, Steinfeld, a három papfiu

Közelebbről szemügyre veszem a lakást, csinosan berendezett két szoba és konyha. Ami feltűnik, hogy az íróasztalon levő naptár feje le van tépve. Csak Sighet van rajta, a név hiányzik. Tan én hívtam fel erre figyelmét. Az elmúlt nyáron ugyanis egy ízben késő éjjel felderítkeztem Polyánára. A papi lakba jöttem, a parasztok megneszeltek, meghúzták a haragot és pár perc múlva legalább 300 paraszt vette körül a pap házat. Bent izgatott volt a hangulat s akkor viceel ütöttem el a dolog élet: — Nahát, Berinde lelkész lakásán egy naptár van, melyen az áll, hogy Kaufmann. Mit csinál Kaufmann Berinde lelkész fészülete mellett...? Mulattak és én még visszakerültem a zsidó Borsára...

Berindéné észreveszi, hogy a megcsontított naptárt figyelem. (Ugy lát-szik, ő tépte le a naptár fejét...) Mosolyog.

— Érdekes momentuma volt a szatmári pernek. Én ugyanis Avasajfaluban születtem, ottani pap volt az apám. A lelkeknek sok magvetőjét adta a Berinde-család. Két jó barátom volt akkor, ugyancsak papok gyermekei. Az egyik zsidó pap gyermeke. Nos, a szatmári

és meggyőződhetik róla, hogy mindent megbántam és új utakon haladok. Napnap után járnak borsai zsidók a házamba, sok ügyben segíték nekik, akáresak a hiveimnek. S mondom is nekik szüntelenül, hogy csak a közös megértés segíthet ki bennünket a közös bajból.

Preciz, minden félreértést kizáró szavak. Berinde lelkész szájából... csak-ugyan...?

— Hát baj — mondom — az van bőven, különösen amióta ezt a szerencsétlen falut felgyújtották.

Berinde lelkész arca elváltozott, a cigarettá, amit sodort, összelapult meg-gemberegett újjai között, szinte hallottam szívverését...

pernél találkoztunk. Az első én voltam, az aktív lelkész, a pap fia, a fővádolt. A második Steinfeld Lázár, egykori barátom, a zsidó pap fia, a borsai zsidók elnöke, a magánvádoló. És a harmadik, ugyancsak az avasajfalusi pap gyermeke, dr. Erdöss Ferenc, a szatmári törvényszék elnöke... Ő mondott a törvény nevében ítéletet.

— Érdekes — mondom — hallatlanul érdekes.

Berinde lelkész gazdasági programja

Hogy kényelmesebben elhelyezkedtem, Berinde lelkész költői vénáját mutatja be. Verset írt, tán hatvan strófást. Tárnya egy legenda, amely arról szól, hogy III. Mohamed álmában egyszer ke resztet látott az Aja Szófián. Annyit jegyeztem meg a versből, hogy piros tintával volt leírva, két iv papírra és Berinde szenvedélyesen deklamálta.

A borsai románság és zsidóság együtt működésére tereltem a szót. Berinde azt mondja, hogy az idő magával hozza, csak békét kell hirdetni az emberek között. A polyánai parasztságot azonban — mondja Berinde — kolonizálni kell államköltségen. Erről a kolonizációról ő már részletes tervet is kidolgozott. Ha akarom, írásba adja nekem.

Átadom a noteszem és Berinde szóról-szóra a következőket írja be:

Máramaros a románok klasszikus földje. Ez a föld látta a római légiókat, itt volt a római „Limes“, amely a rómaiak háborus Isteneről, a „Mars Mahors“-ról nyerte elnevezését. 1300 esztendősk múltunk van itt, az örök Róma konzuljainak idejéből. Máramaros katonai tartomány volt, ezért területenként kolonizálni kell egy kardinalis törvény útján. Különböző Dragos, Bogdan, Baic, Sas, stb. vajdák vi-

lágosan rámutatnak az itteni hegyi humusz lényegére. Máramarosban egyes területeken kolóniákat kell szervezni, mint ahogy Roma antiqua is kolonizációk útján szervezkedett. Ezért tartom én ezt a kolonizációt elengedhetetlenül szükségesnek.

Berindei Andrei, görög kat. lelkész

Hogy őszinte legyek, Berinde lelkész gazdasági programját nem nagyon értettem meg. Ő erősen hisz benne és meg van győződve róla, hogy a zsidóság is segíthetne ezen és ez mindenkinek hasznára válna. Nem csekélység, a hegyi humusznak itt lényege van és Roma antiqua is kolonizáció útján szervezkedett...

Dumitrescu, az egoista, akinek még csak lelkiismeretfurdalása sincs...

Megnézem az órát. Pont két órája, hogy itt vagyok. Sietek, mondom, még be szeretnék nézni Dumitrescu lelkészhez.

— Ne menjen hozzá — mondja Berinde —, Dumitrescu önző ember, nagyon helyesen jellemezte őt vádbeszédeben a szatmári ügyészség. Amit csinál, azt öns élelőkből csinálja. Különböző egy teljesen kulturálatlan személy. Mi nem beszélünk egymással, a mi utjaink elváltak. Neki még csak lelkiismereti furdalása sincs, ő még mindig akar szerepelni... Magának is azt mondom, ne menjen hozzá...

Tehát Berinde és Dumitrescu, a borsai rémnapiok két főhőse, a börtön után elváltak egymástól... Berinde vezekel, lelkiismeretfurdalásai vannak, lázas éjszákakon teóriát kreál, hogy a gyújtogatás körülményei kendőzhetők legyenek... Ma keresi a zsidók barátságát és meg van győződve róla, hogy a közös bajon csak a közös megértés segíthet... De Dumitrescu, aki önző, kulturálatlan, aki nek (tessék jól megérteni!) még csak lelkiismeretfurdalásai sincsenek, no igen, ez a Dumitrescu „még mindig akar szerepelni“...

Már a küszöbön vagyok, amikor megtudom, hogy néhány nappal ezelőtt Dumitrescu lelkésznek kellemetlen ügye volt. Putna megyében, ahol ezelőtt tartózkodott, egy kisebbkaliberű sikkasztási ügy miatt eljárás volt ellene folyamatban. Parancs jött Borsára, a csendőrök elővezették — s Dumitrescu tizenöt napra hüvösre került. Az atyafiának, miután hazajött, azt mondta, hogy beteg lett utközben s két hetet töltött a kórházban... Ők be is veszik ezt, de Berinde? Őt nem lehet szédíteni, ő azt mondja erre gunyos mosollyal: smecher.

Szatmáron, az ítélet kihirdetése után, meg voltunk győződve róla, hogy ha örökké nem is, de nagyon hosszú ideig semmi figyelemreméltó dolgot nem fogunk hallani a borsai papokról. Ma meg szólalt Berinde. Szánja-bánja tettét, vezekel, bántja a lelkiismeretét, szeretne jóvátenni mindent.

S Dumitrescu, akit öns célok fűtenek, aki ma még szerepelni akar s akit még a lelkiismerete sem bánt, holnap szintén belátja bűnét és ő is fog vezekelni.

S ki tudja: ha közös lelkiismeretük fogja bántani őket, holnap nem-e fogunk hallani tőlük olyan dolgot, ami irtózatosan figyelemreméltó lesz, olyasmit, ami fényt fog deríteni a borsai katasztrófa misztériumára...?

Schön Dezső

A félzsidó von Seect tábornok a kampós-keresztések uralmát akarja

Egy volt vezérőrnagy leleplezi Seect tábornok zsidó származását

Berlin, február 2. Von Seect volt tábornok a Reichwehr egykori parancsnoka, aki a világháborúban mint Mackensen vezérkari főnök Erdélyben is járt, most reichstagi képviselő a „Deutsche Allgemeine Zeitungnak“ arra a kérdésére, vajjon bevegység-e Hitler pártját a kormánykoalícióba fenntartás nélkül, „igenei“ válaszolt.

A válasz Németország progresszív nemzsidó köreiből is érthető feltűnést keltett. Karl Mayr, volt vezérőrnagy a „Reichsbamer Zeitung“ hasábjain élesen állást foglalt Seect ellen, aki-ről cikke elején megállapítja, hogy anyai részről félzsidó és eddig a haladó Németország zászlóhordozói sorában lehetett őt találni.

„Von Seectnek — írja Karl Mayr — tudnia kell, hogy a nemzeti szocialisták a zsidógyűlöletet, a fajgyűlöletet, zsidó frontarcosaink gyalázását irták lobogójukra. Sehoh a világon nem találja az ember azt az erkölcsi posványt, amit a nemzeti szocialisták hőmpolyógtetnek végig ezen az országon. Hol a föld kerek-ségén beestelenítettek meg anyyi zsidó temetőt, mint Németországban?... És éppen Seect kívánja a nemzeti szocialisták kormányát! Ő, aki 50 százalékban zsidó származású. Nem tudom, hogy egy férfias és önérzetes ember hogy tud tisztelni valakit, akinek mellét a kampóskereszt díszíti.“

edő szobából álló emeleti alkalmasság iség szertár felett és egy sebbett: Dr BIPO érár Cluj. gezésben pusztult el Budapestről jelentik: Lajos István jómódu et, anyósát, fiát és yos szengázmérgezes- ak. A kihívott orvos gy három közlök et élet, Lajos István állították, ahol kevés állításukhoz. alisták és kommunis. Charlottenburgból je- arg kerületében nem- kommunisták közötti el, támadt revolucio- unistát megölték, ket- megsebesítettek. A egy nemzeti szocialis- ten, a többiek kerekét ójárás várható. Bées- bszervatórium meteo- k időjárásprognózisa o csapadék nélkül bo- ójárás várható. ionalista haditanés- galom folytatása mel- sből jelentik: A déli táviratai szerint a a haditanács az ellen- olytatása mellett dön- elleni harcot és az ide- bení bojtotott tovább- szmirnai vallási reak- láraitól. London- antantánápoli jelent- i hadbírósg által ha- ket kedden végrehaj- tek a szmirnai vallás- a vezetői voltak. y. A kolozsvári Aviva- ete szombaton este re- oros Noárestélyüket, ar zsidó közéleténe- ak szerepelni. enst szerda este 9 óra- ülön természetben meg- Fenichei József tart- zedek“ közgyűlése. Va- tartotta a „Poale Cre- íti rendes tisztújító kö- ger Kálmán elnöklet- számadatok elfogadás- közönetet mondott a zsidó agzmenház je- ott évi 60.000 lej szá- csak közönetet szava- ara elnökségének a a- atásért. Ezután meg- ztásokat. Elnök let- nán, alelnök Abraham Schwartz Sándor, jeg- an. Felügyelőbizottság- Vogel Jakab és D- kesnokok: Glancz J- ávid, Herskovits Jen- árton, Lampel Jen- íhelyi Ignác, Salame- ladár, Wolff Sámuel Pótagok: Sióvits Me- sef, Friedmann Már- és Gubbacam Nánd- ág: Schwartz Már- onfeld Ármín másod- on Samu harmadik go- sák Mór, Schwartz J- ház elnöke: Grünwa- ház férfi bizottsága: Gleimann Sámuel, Gr- ler Jakab és Blum P- tság: Goldberger K- nn Jakabné, Szenes- Dávidné és dr. We-

és megbizhat... Z-IR... KLEIN orth. köcs... lapitva 1913... és szatmari sajtó bódul...

A Kolozsvári Kereskedelmi Hiteintézet Rt. közgyűlése

A kolozsvári Kereskedelmi Hiteintézet Rt. február hó 1-én délelőtt 11 órakor tartotta meg impozáns keretek között XXVI. évi rendes közgyűlését. A bank székházának nagytermét előkelő közönség töltötte meg, a gazdasági élet reprezentánsai, akik elismeréssel vették tudomásul azt a nagyarányú fejlődést, melyről az igazgatóság jelentése és a mérleg beszámolt. Egyben kegyelettel emlékeztek meg az intézet mult év folyamán elhunyt nagynevű alelnökéről, Székelyhidasi Sebestyén Dávidról, akinek törhetetlen energiáját, fáradhatatlan munkásságát, a gazdasági életben elért jelentős pozícióját s emberbaráti alkotásait lendülettel, megindító beszédekben méltatta a részvényesek előtt Betegh Miklós, az igazgatóság elnöke. Javaslatára elhatározta a közgyűlés, hogy Sebestyén Dávid maradványát nagy érdemeit jegyzőkönyvileg örökíti meg, megfesteti arcképét s az intézet nyugdíjalapját „Sebestyén Dávid nyugdíjalap”-nak nevezteti.

A megilletődéssel fogadott határozat után dr. Ligeti Sándor vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság jelentését a mérleget s a nyereségelosztási javaslatot, melyekből megállapíthatók a jelen voltak, hogy az intézet az elmúlt üzletév nehéz gazdasági viszonyai közepette is állandó és intenzív fejlődésről tesz tanúságot. Az összforgalom 2 milliárd 400 millió lejről 3 milliárd 300 millió lejre emelkedett, a váltótárca 42 és fél millió lejről 57 és fél millió lejre, a folyószámla és takarékbetét állomány 49 és fél millió lejről 72 és fél millióra. A tartaléktőkék az előző évi mérlegben szerepelt 2.600.000 lej összeggel szemben a közgyűlés után 4 millió lejt fognak meghaladni.

Azok a kitünő bel- és külföldi összeköttetések, melyeket az intézet az utóbbi időben épített ki, a közönségnek a betétek állandó emelkedésében megnyilvánuló bizalma s a bank körültekintő, óvatos vezetése a mai viszonyok közt is biztosítják az állandó fejlődést s az intézet rentabilitását.

Az igazgatósági jelentés tudomásulvétele után a közgyűlés az új igazgatóságot és felügyelőbizottságot választotta meg. Az igazgatóság tagjai lettek: Elnök: Betegh Miklós v. b. t. t. nagybirtokos, alelnök: Dr. Sebestyén József ügyvéd, a cluji Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, Diamant Izsó, a Sodronyipar Rt. vezérigazgatója, dr. Fabius István, ügyvéd, László Gyula ny. vezérigazgató, háztulajdonos, dr. Leon N. György, egyetemi tanár, volt ipar- és kereskedelemügyi államtitkár, Manoilescu Grigore, az Erdélyi Szénbánya Rt. igazgatója, Petala Nicolae, szenátor, ny. tábornok, dr. Ing. Sebestyén Rezső, a Kolozsvári Agyag- és Kőipar Rt. vezérigazgatója.

A proféta gyermek

Edmond Fleg megrázó zsidó regénye. Ára 100 lej és portó. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

MEGJELENT Jaroslav Hasek

világhírű satirikus-humoros regényének a

SVEJK

II. része is, ára 95 lej (és portó.) Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

A cionista irodalom standard műve BÖHM ADOLF:

A cionista mozgalom

Kivonat a tartalomból: Az emancipáció és következményei. A cionizmus és a modern zsidóság. A cionizmus előfutárai a 20. században. Achad Haam. Herzl Tivadar fellépése. Eredményes és csalódások. Herzl egyénisége stb., stb. Ára: 120 lej. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

A felügyelőbizottság tagjaivá a következők választottak: Elnök: dr. Tósa Gyula pénzügyi főfelügyelő, dr. Fenechel Mór, orvos, kórházigazgató, Gutfried Adolf, nagykereskedő, dr. Fejér Aurél ügyvéd. Az új vezetőség megválasztása után a közgyűlés véget ért. A közölt nevek azonban erős garanciát nyújtanak, hogy az a veszteség, mely az intézetet alelnökének, Sebestyén Dávidnak el-

Angliában a nagy hóviharak miatt teljesen megbénult a közlekedés

London, február 2. Angliában tegnap éjszaka s hétfőn egész napon át óriási hóviharak voltak. A hóviharak következtében a vasúti közlekedés teljesen megbénult. A déli és északi partvidékek mentén a tegeren is óriási viharok dultak, amik a hajózást is megbénítják. A londoni pályaudvarokra csak óriási késéssel érkeznek be a vonatok, viszont az induló vonatok csak a legnagyobb nehézségekkel tudnak előrelépni az óriási hóviharakban. Ma-

hunytával érte, kiegyenlítést nyer, annál is inkább, mert az új alelnök, dr. Sebestyén József, az intézet vezetését továbbra is apja szellemében fogja irányítani. A Kereskedelmi Hiteintézet Rt. e lefolyt közgyűlése újból igazolta, hogy a bank joggal foglal helyet Kolozsvár vezető pénzintézetei között s remélhető, hogy ezt a pozícióját még erősíteni is fogja.

A közelgő választások óriási izgalomban tartják a bolgár népet

Sztambulinszky hívei rendkívül harciasak

Szofia, február 2. Bulgária a tavasz szal fog választani. A választás közelgő időpontja máris nagy izgalomban tartja az egész bolgár népet. A falvakon, ahol most szünetel a munka, szinte mindennapos verekedések vannak és a bulgáriai verekedések ritkán szoktak egyszerű sebesüléssel végződni, amit ott megszűnnek, vagy rálőnek, az a halál fia. Különösen a Sztambulinszky egykori hívei harciasak. Boris királynak sem tetszenek a mostani politikai viszonyok és akármilyen jó viszonyt is tart fent Ljaposev miniszterernővel, mégis úgy látja, hogy a választások a kormányra nézve katasz-

trófális kimenetelűek lehetnek. Ezért a király most minden erővel az ellenzék hangulatát akarja kipuhatolni. Ezek a puhatólások azonban minden eredmény nélkül jártak és az ellenzék pártok a király kérdézősködésére nagyon kiábránduló felvilágosítást adtak, amiért most Boris király új taktikát követ. Mindent elkövet annak érdekében, hogy a Ljaposev körül csoportosuló Demokratikus Zgovor című egyesület megerősítse és szerte a mérsékelt Malinov csoportot és a radikális pártot valahogyan bevonná a kormánykoalícióba.

Nagyváradon is megindult az akció az üzletberek leszállítása érdekében

Oradea—Nagyvárad, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagyvárad kereskedők, iparosok és kávéháztulajdonosok a Kereskedelmi Csarnokban gyűlést tartottak, amelynek főleg az üzletberek redukciójával foglalkoztak. A gyűlést Farkas István, a Csarnok elnöke nyitotta meg, aki rámutatott a kérdés fontosságára és hangsúlyozta, hogy a szomorú gazdasági válságban a kereskedők önvédelemre kényszerülnek, hogy egzisztenciájukat megőrizzék. A kormány le akarja szállítani az árakat az egész vonalon. Ez az árleszállítás azonban csak úgy járhat sikerrel, ha előbb a kereskedők terheit csökkentik.

és megállapítsa, hogy van-e szükség redukcióna, vagy sem.

Dr. Fried János, a Csarnok főtitkára szólt fel ezután, felolvassa a gyűlésen elfogadott határozati javaslatot, melyben a gyűlés kimondja, hogy bojkott alá veszi azokat a kereskedőket, akik dezavualják a kereskedők ügyét.

Ismét Nagyvárad vitte el a mentősorsjáték főnyereményét

Állásnélküli magántisztviselő, cipészsegédek és egy kolozsvári orvos nyerték a mentősorsjáték mai húzásának nyereményeit

Cluj—Kolozsvár, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A mentősorsjáték február 2-án megtartott húzásán az ötvenezer lejes főnyereményt ismét Nagyvárad vitte el. A szerencsés nyertő Borsa Eliz állásnélküli magántisztviselő. A huszonegyezer lejes nyeremények egyikét dr. Pop Alexandru kolozsvári orvos nyerte, míg a másikat Schreiber Ignác és Szabó György dévai cipészsegédek akik közös költségen játszanak a sorsjátékokon. A tízezer lejes nyereményeket Gruz Károly kolozsvári eszmadia, Mircea Valeria Bozesti és Kónya Bözsi Nagyvárad nyerték, míg a 2500 lejes nyereményt Enyedi István kolozsvári mészáros kapja meg.

A húzás részletes eredményei egyébként a következők: 50.000 lejt nyert 112.148, 25.000 lejt nyertek 77C7, 110.799, 10.000 lejt nyertek: 12.420, 26.522, 57.289, 104.477, 135.028, 147.434. 2500 lejt nyertek: 11.549, 16.843, 18.394, 50.290, 54.842, 63.016, 90.994, 99.405, 103.737, 137.237.

Soha ilyen olcsó könyvvásár

75%

árleszállítás

I. GYP MŰVEI . . . . . á 25. Lei
Line imádója
Züllött társaság
A szép Guaranené
Az örök bakfis

ESCHSTRUTH MŰVEI á 25 Lei
Gyerekkasszony
Üdvari levegő
Házárd
Magamért szeressen
Baldogság csillaga
Medvevár lovagja
Vadrózsa
Zsugori néne
Diadal
A tékozló fiu
Örök ifjuság
W. J. Locke: Pujol Arisztid kalandjai 170 55
Az uri csavargó 170 55
Simon de Gex megterése 250 65

Golette: Egyedül 170 50
Az örvényben 170 50
Bűnös ártatlanság 163 40
Cinci 136 35
Cinci meghal 136 35
Gyerekek 120 30
Mitsu 120 30

BETTAUER MŰVEI
Elszabadult erkölcsök 136 40
Asszony vásár 150 45
Vérző szerelmes 170 50
Nagyváros zsidó nélkül 150 40
Kitaszított 150 45
Strindberg: Avörös szobában 204 50
Az apa, a pajtások Julia kisasszony 164 45
Krisztina 120 30
Házasodjunk 170 48
Haláltánc 136 42

Renan Ernő: Jézus élete 300 75
Az apostolok 274 75
Szent Pál 306 75
Az antikrisztus 306 75
A keresztény egyház 272 75
Marcus Aurelius és az antik világ 340 80
Stopes: Szerelmi élet a házasságból 60
Szerelmi élet II. rész boldog anyaság köve 70
Szerelmi élet III. rész okos szülők köve 50

III. Dosztojevszkij: Goldjakin 170 oldal 36
Megtévelyezettek, 1-2 kötet, Emlékiratok a holtak házából Fehér éjszakák 23
Megaláztatott és megszorítottak 1-2 kötet 36
Kamasz, 1-4 kötet 72
Szegény emberek 18
A kis hős 18
Nagyváros 18
Brandes: Korok, emberek Sztejepancsikowo, 1-2 kötet 36
Flaubert: Bovaryné 58
Maupassant: Erős mint a halál 40
Poe: Pym Gordon Arthur 40
Carlyle: A francia forradalom 3 k. 120
Emerson: Essayk 45
Finot: A boldogság tudománya 58
France: Corgnard abbe 58
Markovics R. Szipériai garnizon 84
Stefan Zweig: Amok 2 kötet 80
Szabó D.: Elsdort falu 3 k. 120
Móra F. Ének a buzamezőkről 2 k. 80
Thomas Mann: Buddenbrook ház 3 k. 120
Makkai Sándor: Ördögsekér 2 kötet 80

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. Vidékre utánvételt vagy az összeg előzetes beküldése mellett szállítunk.

Kedd, 1931. febr. 3.
HI
Az Uj Kelet az...
bánsági zsidó...
Részkereskedő:
Felelős szerkesztő:
Bukaresti
Hátszégi Ernő
Cikkeink utánnyom...
megjelölésévé
A ZSIDÓ TÖ...
KÉPBE. A...
adóni előadás...
Beteinek esemén...
ténem fog f...
előtt öt hangulat...
jelenetekben a...
fanyai jelennek...
Ben Atid, az is...
a darabja az első...
tartalomban meg...
a WIZO párt...
olyan lelkesedés...
egymagában is...
Kolozsvár zsidó...
szentélyt megnyer...
nek Ben Atid h...
ismertetésére me...
előadást a Magy...
adásai során, de...
ják meg. Külö...
darabnak zsidó...
serege, melynek...
zsidó muzsikusa...
nagytehetségű...
szerző zsidó zené...
darabjához. A...
Magyar Színház...
gátlatja.
— Éjszakai vih...
lásokkal és menn...
lett. Budapestről...
hatalmas éjszakai...
kálással és men...
gebb ceglédiek s...
hogy hasonló idő...
har lett volna Ce...
— A francia sz...
zarta két képvisel...
lentik: A francia...
kizárta tagjai sor...
és Pomaret képvis...
célye nélkül be...
mánya.
— Betiltották a...
tesek központi la...
lentik: A rendőrf...
bacher nemzeti...
numot a köztárs...
ütöző sajtóvétsé...
betiltotta.
— Hetenként l...
titsa Ki alaposan...
szem Artin dragé...
kül, hogy gondol...
mes bétisztulása.
— Saarbrücken...
nyászok eddigi sz...
ból jelentik: A f...
vezetősége felmon...
ben volt szerződés...
den megkezdik a...
saival.
— Eltemették...
Párizsból jelentik...
veuban ma teme...
bornokot. A gyás...
boros végezte. A...
perere megállott...
előtt. A sirnál ké...
megye prefektusa...
a község polgárm...
hadügyminiszter...
Doumont táborn...
— A WIZO m...
lyet a Newyork...
meg. dr. Szónyi...
címen tart előad...
zsidó tudományos...
ról fog beszélni, a...
napokban hagyta...
után háziaszonya...
né, dr. Gruber F...
és Marmorstein I...
— Hárommász...
kat el a betörők...
rom métermázas...
laktásból. A betö...
loltak be az üre...
ség megállapítása...
alatt a falbaépít...
a helyéből és a...
mal leszállították...
rendőrség szerint...
bűnügyi króniká...
sággal végrehajt...
pelt.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

A ZSIDÓ TÖRTÉNELEM — ÖT KÉPVEN. A WIZO vasárnap délutáni előadása Kolozsvár zionista körében eseménye lesz. A zsidó történelem fog felvonulni a közönség előtt öt hangulatos, szép képen és a jelenetekben a város előkelő zsidó lányai jelennek meg majd a néző előtt. Ben Atid, az ismeretlen szerzőnek ez a darabja az első hasonló formában és a darabban megírt mű és premierjére a WIZO pártatlan agitációs vezetői olyan lelkesedéssel készülnek, mely magában is elegendő ahhoz, hogy Kolozsvár zsidó közönségének rokonszenvét megnyerje. A „Bath Israel”-nek Ben Atid hangulatos darabjának ismertetésére még visszatérünk. Az előadást a Magyar Színház rendes előadásai során, délután 3 órakor tartják meg. Külön érdekessége lesz a darabnak zsidó motívumú zenekari kísérete, melynek szerzője kolozsvári zsidó muzsikás: Boskovics Sándor. A nagy tehetségű fiatal zeneszerző új szerű zsidó zenét komponált Ben Atid darabjához. A zenekari kíséretet a Magyar Színház kintő zenekara szolgáltatja.

Ejszakai vihar februárban villámcsapásokkal és mennydörgéssel Cegléd felett. Budapestről jelentik: Cegléd felett hatalmas éjszakai vihar vonult át villámokkal és mennydörgéssel. A legöregebb ceglédiek sem emlékeznek arra, hogy hasonló időpontban valaha is vihar lett volna Cegléd környékén.

A francia szociáldemokratapárt kizárta két képviselő-tagját. Párizsból jelentik: A francia szociáldemokratapárt kizárta tagjai sorából Roustan szenátort és Pomaret képviselőt, akik a párt engedélye nélkül beléptek a Laval-kormányba.

Betiltották a német kampókeresztények központi lapját. Münchenből jelentik: A rendőrfőnök a Völkische Beobachter nemzeti szocialista sajtóorganumot a köztársaságvédelmi törvénybe ütköző sajtóvétség miatt február 7-ig betiltotta.

Hetenként legalább egyszer tisztítsa ki alaposan beleit. Ha este 2-3 óra körül Artin dragéit vesz be, reggel anélkül, hogy gondolna rá, könnyű, kellemes béltisztulása lesz.

Saarbrückenben felmondották a bányászok eddigi szerződését. Saarbrückenből jelentik: A francia bányászati szövetség felmondotta az eddig érvényben volt szerződést. A tárgyalásokat kedden megkezdik a munkások delegátusaival.

Eltemették Berthelot tábornokot. Párizsból jelentik: A loiremezei Nerueuban ma temették el Berthelot tábornokot. A gyászszertartást Morain bíboros végezte. A temetési menet egy percére megállt Berthelot szülőháza előtt. A sírnál két beszéd hangzott el. A megye prefekta a kormány nevében a közönség polgármestere bucsuztatta. A hadügyminiszter is képviseltette magát Doumout tábornokkal.

A WIZO ma délutáni teáján, melyet a Newyork kistermében tartanak meg, dr. Szónyi Géza Uj zsidó könyvek címen tart előadást. A kiváló előadó a zsidó tudományos és irodalmi termékekről fog beszélni, amelyek a legutóbbi hónapokban hagyták el a sajtót. A teadélután háziasszonyai Diamanstein Lázárné, dr. Gruber Farkasné, Klein Miksáné és Marmorstein Lajosné lesznek.

Hárommázsás pénzszekrényt raboltak el a betörők. Berlinből jelentik: Három métermázsás sulyú pénzszekrényt loptak el egy berlini miniszteri tanácsos lakásából. A betörők az esti órákban hatoltak be az üres lakásba és a rendőrség megállapítása szerint rövid egy óra alatt a falbaépített szekrényt kiemelték a helyéből és a legnagyobb nyugalommal leszállították a lépcsőn. A berlini rendőrség szerint az utóbbi esztendő bünygyi krónikájában hasonló vakmerőséggel végrehajtott betörés nem szerepelt.

Március elsején lesznek a parlamenti választások Spanyolországban

A legutóbbi katonai felkelés vezetőinek bünperében tíz nap múlva lesz a főtárgyalás

Madrid, február 2. A legutóbbi katonai felkelés vezetőinek bünperében a főtárgyalást tíz nap múlva tartják meg. Egyidejűleg a minisztertanács elhatározta, hogy a városok ki-nevezett polgármestereit visszahívja a városi választók többsége bizalmának letéteményeseire bizza a városok

vezetését. Végképpen megállapították a választási időpontokat is. Észreint a kamarai választások március elsején, a szenátusiak március 15-én lesznek. A minisztertanács külön bíróságot szervez a választási panaszok el-bírlására.

Vitazestélyek a berlini kommunista pártban. Berlinből jelentik: A kommunista pártban esti tanfolyamokon a párt tagok a moszkvai propaganda-előadásokat hallgatták rádió s utána vitákat rendeztek.

Az esőzés hurutos megbetegedéseket idéz elő. Védekezzék Anacot pasztilla szopogatásával. Egy fiola ára 37 lej.

Goricában havazás indult meg. Tiranából jelentik: Goricában és környékén erős havazás indult meg, úgy, hogy a sátrakban lakók a barakkokba és a jobban megépített házakba zsúfolódtak össze. A hatóságok az újabb földrengéstől féltő lakosság részére a középületeket és iskolákat is rendelkezésre bocsátja.

Teljes erővel folyik a vizsgálat a müncheni gyorsvonat elleni merénylet ügyében. Bécsből jelentik: A müncheni gyorsvonat ellen elkövetett merénylet ügyében a nyomozás teljes erővel folyik. A nyomozó közegek letartóztatták Ansbachban azt a soffőrt, aki ismeretlen utassal esomagot szállított, amelyben a merényletet szerepelt vasuti sín és csavarok voltak. A soffőr elmondotta, hogy az ismeretlen, amint kocsijával távozás közben észre vette, zsebvilny-lámpájával kört irt le a levegőben, ami jeladás is lehetett ismeretlen társai részére. A soffőr azonban nem szakította meg utját, hanem tovább robogott.

Értesítés. Jibou községben (Jud. Salaj) az országos kirakó és állatvásár f. hó 11. és 12-én lesz megtartva.

A villamosság és a villamos világitás. Ma már senki sem kételkedik abban, hogy a jövő a villamosságé. A haladás, amelyet a tudomány ezen szép ága napról-napra tesz és a napjaink terjedő nagyszerű feltalálások a legmerészebb reményekre jogosítanak. A villamos áramnak néhány évtized óta való használata teljesen átalakította az emberek és népek életét. Ezen pár évtized alatt emberek és népek a táviró és távbeszélő folytán óriásan közeledtek egymáshoz és a villamos világitás az emberi életfeltételeket is gyökeresen megváltoztatta. Az orvostanban a villamosság alkalmazása az orvos kezébe egy oly eszközt adott, amelynek segítségével a társadalomnak vissza adhatja az elvesztett hirt beteget. Mindezen haladások megkapják a gondolkodó embert, de azt is, akinek számára a villamosság még sok rejtelmeket tartalmaz. De mindenki láthatja annak csodás fejlődését. A villamosságot elsősorban a világitásra való alkalmazása tette népszerűvé. Az előnyök folytán, melyeket egészségügyi, biztonsági és könnyen kezelhetési szempontból a villanyvilágitás nyújt, lett a villamosság a nagyközönségnél népszerű, amely ezáltal is értette meg legjobban a villamosság tünetényét. Azáltal, hogy az élejelek sötétjét megszüntette, a villanyvilágitás megváltoztatta a társadalom életét, biztosította a természetes növekedését és a személyes biztonságát. Így kétségtelen, hogy egy lényeges tényező az emberi haladás életében. Az ilyen világitás alkalmazása tehát mértéke is egy nép kulturális fejlődésének és mindenkinek kötelessége ezen fejlődést — saját kényelme szempontjából is elősegíteni. Kezdetben a világitás alkalmazása kedvezőtlenül lett fogadva, mert az emberi szem, ezen egyik legfontosabb szerv, nem volt eléggé védve. Az utóbbi időben eszközölt kísérletek, amelyek megállapították, hogy a szem legjobban való működéséhez fény szükséges, a villanylámpák lényeges tökéletesítéséhez vezettek. Egy jó villanylámpa berendezés nem csak éjjel tesz nagy szolgálatot nappal is fontos a belső berendezések díszítésénél. Manapság a villanyvilágitás nemcsak tudomány, hanem művészet is, alkalmazása csak olyan szakértőre bízható, aki ebben a szakmában komoly jártassággal bír. Még inkább való tökéletesítésére úgy nálunk, mint a külföldön is, — társaságok alakultak.

Száz lakosra egy-egy születés esik évente Berlinben. Berlinből jelentik: A német nagyvárosok közül Berlinben a legalacsonyabb a születési arányszám. A múlt évben 43 ezer 344 elve születés történt, tehát száz lakosra egy-egy születés esik.

Aki fiatalágát tartósan meg akarja érzni, reggelire, uzsonnára rendszeresen Ovomaltintet fogyasszon.

Elsülyedt egy japán hajó. Tokiói jelentés szerint a partvidéken a Vancouverből jövő Aradhiamaru gőzös összeütközött a Takumara hajóval és elsülyedt. Személyzetét és utasait a Takumaru legénysége kimentette.

A román konzervatórium növendékeinek hangversenye. Vasárnap délután tartotta meg a román konzervatórium első növendék-hangversenyét, változatos és nívós műsor keretében. A mindvégig értékes és komoly felkészültségről tanuskodó előadók közül főleg Lázár Amált meleg tónusu esellőjátékával, Popoviciut finoman iskolázott hangjával és Török Sándort tiszta és jó technikájú fuvolaprodukciójával kell kiemelnünk. A műsor utolsó számaként Weisz Klára és kintő tanárnője, A. Voileanu, Bach két zongorára irt koncertjét adták elő, a megkívánt elmélyültséggel és virtuozitással.

Emésztési grengesség, vérszegénység, lesóványodás, sápadtság, mirigy-betegségek, bőrküritések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvíz szabályozza a belek annyira fontos működését. Az orvosi tudomány számos vezérféria meggyőződött arról, hogy a valódi Ferenc József víz hatása mindig kintőnőn bevál. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Az okos mama. Az okos mama 40 egynehány éves, aki mindent ügyesen elrendez, kiegyenlített és egyenesbe hoz, holott ő borított föl mindent. Az okos színező, férjes asszonyok anyja, szíve van és sok-sok esze. Irányítani tud ezzel, megbolygatni és kisimitani. Kacagató helyzeteket teremt ötleteivel és három órán át frissíti az idegeket. Szenes Béla irt eredetileg vigjátékban „Az okos mamát”, a darab ötleteit pedig Békefi István és Lajtai Lajos használták föl nagyon szórakoztató szöveggel és fűlbenászó, kellemes zenével. Az előadás a legjobbakkal egyike volt. Poór Lili a címszerepben pompás humorral vitte a darabot. Körülötte Kondor Ibolya, Kertész Mancsi, Réthely Ödön, Ihasz Aladár, Földényi László, Selmecey Mihály és Fülöp Sándor segítették teljes sikerre a darabot. A karmesteri emelvényről Komjáth Károly dirigált. Őt is szívesen tapsolták.

„Korunk” februári száma. A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk februári számából a következő cikkeket emeljük ki. Balogh István: A modern pedagógiai törekvések kritikája. Fenyvesi László: Bolygó gyarmatosítás. Dienes László: Az olasz fasizmus igazi arca. Szacsavay Gusztáv: A négek Amerikában. Turnowsky Sándor: A Behaviorizmus. Kemény Gábor: Az intellektuális ifjúság és a vezető szerep. Harasztó Sándor: A magyar falu. Gergely Sándor: A Baumgarten díj érdemesei, stb., stb. A szépirodalmi részben Tanács Aron, W. Lidin, B. Traven és mások elbeszéléseit találja az olvasó. A Kulturkrónika, Szemle, Disputa, Hozzászólás és Folyóiratszeme rovatokban harminc kisebb cikk található, melyek a mai magyar és európai szellemi élet konkrét tüneteit glosszálják. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lej. Mutatványszámot ingyen küld a Korunk kiadóhivatala: Cluj-Kolozsvár, Str. Regala 16.

NAPROL-NAPRA

Las Palmasból jelentik, hogy a Dr. X. német óriásrepülőgép továbbindulási ideje bizonytalan, mert a sekélyes partvidék miatt a benzinutánpótlás nagy nehézségekbe ütközik. A gép a Lisszabon—Las Palmas közötti 1430 km. légi utvonalat 6 óra 50 perc alatt tette meg.

A berlini fedettteniszpálya-bajnokságokon a férfi egyest a bécsi Ahrtens nyerte, aki a Morpurgot verő berlini Schwenkert legyőzte. A női egyesben Krahwinkel kisasszony győzött. A párost a Morpurgo—Kehrling pár nyerte az Ahrtens—Kleinschrott párral szemben.

A Press Association mexikói jelentése szerint Oaxaca környékén hosszabb idő óta különös járványos betegség szedi áldozatait. A betegség számos bőrküritéssel kezdődik s aztán anélkül, hogy ezt az orvosok meg tudnák akadályozni, a beteg megvakulásához vezet. A mexikói egészségügyi minisztérium szerint a járványt Afrikából hurcolták be s ezekre megy a megbetegedettek száma.

Európa rádiótársaságainak vezetői tegnap a Semmiringen értekezleten előkészítették a madridi rádiókongresszuson tárgyalandó problémákat, köztük a nemzetközi műsorcsere kérdését.

A világhajnoi jéghekkitorna sorsolását Krynicaóban megejtették. Az első csoportba kerültek Kanada, Franciaország és Lengyelország válogatottjai, a második csoportba Anglia, Csehország, Ausztria és Magyarország csapatai és a harmadik csoportba Svédország, Románia és az Egyesült Államok válogatott jéghekk csapatai. A mérkőzések során Csehszlovákia győzött Magyarországgal 4:1, Ausztria Anglia ellen a hosszabbított játékidőben 1:0 arányban.

A bretegnai Douarnenez környékén hatalmas vihar dühög. A hajózás teljesen megszűnt. Számos halászhajó miatt aggodnak, amelyek az óceánon a viharral küzködnek.

Revali jelentés szerint az eszt partvidéki szigeteken gázforrásokban 3 százalékos héliumot találtak. A nemzetközi töke érdeklődést mutat a felfedezés iránt, amelynek a léghajózás szempontjából nagy jelentősége lenne.

A francia vasut tömör gummikerekeken tovaördülő vasuti kocsikkal kísérletezik. A próbák sikeresek, a szerelvény nem ráz és zaja is minimális.

A newarki klinikán ibolyántuli sugárral sugározzák be az újszülötteket, hogy egymástól megkülönböztethetők legyenek. A legtöbb esetben az anya nevének kezdőbetűit viszik rá az újszülött bőrére s a betűk még hetek múlva is láthatóak maradnak amellet, hogy az egész eljárás az újszülöttnak fájdalmat nem okoz.

Több angol textilgyár üzembeszün-tetésre készül. Londonból jelentik: Gazdasági körökben attól tartanak, hogy több textilgyár felhagy üzemének folytatásával.

Százmillióra becsülik a munkanélküliek számát Kinában. Nankingból jelentik: Kínai gazdasági körök a munkanélküliek számát százmillióra becsülik. Ez az ijesztően hatalmas szám a polgárháborúra, a banditák garázdálkodásaira és a hatóságok munkájának teljes csődjére vezethető vissza.

A bálók hanyatlása. Egy érdekes statisztikát gyűjtött egy nagy német táncmester, megállapítja ugyanis, hogy az elmúlt két év alatt aránylag 20 százalékkal csökkentek a bálók, mint az 1927 és 1928-as években és azt hozza fel okul, hogy a közönség már unja és nagyon strapás is egyfolytában 6-8 órát táncolni. Megállapítja, hogy azokat a táncmulatságokat látogatja a közönség szívesen, amelyek kellő programot is nyújtanak a közönségnek. Ilyen fényes programmal megrendezett táncmulatság lesz február 8-án este 9 órai kezdettel a Hitachdnt Haavoda nagy zsidó Rekrutabálja, az Építőmunkás-Othton összes termeiben. Patak ucca 7. szám.

En olcsó vásár

0% illitás

... á 25. Lei

... á 25 Lei

Régiár Ujár
 170 50
 170 50
 163 40
 136 35
 136 35
 120 30
 120 30

MŰVEI
 136 40
 150 45
 170 50
 150 40
 150 45

zobában 204 50
 pajtasok
 kisasszony 164 45
 120 30
 munk 170 48
 136 42

lete 300 75
 ostolok 274 75
 Pál 306 75
 trikrisztus 306 75
 esztény egyház 272 75
 Aurelius és 340 80
 világ

a házasság- 60
 II. rész 70
 aság kötve 50
 III. rész

2 kötet, 142
 házából 40
 23
 szomorítottak 36
 72
 18
 18
 18

erek 40
 2 kötet 36
 58
 int a halál 40
 rthur 40
 rradalom 3 k. 120
 46
 tudománya 53
 53
 be 80
 ai garnizon 80
 2 kötet 120
 alu 3 k. 80
 amezőkről 2 k. 120
 mbrook ház 3 k. 120
 gszekér 2 kötet 80

2 kötet, 142
 házából 40
 23
 szomorítottak 36
 72
 18
 18
 18

erek 40
 2 kötet 36
 58
 int a halál 40
 rthur 40
 rradalom 3 k. 120
 46
 tudománya 53
 53
 be 80
 ai garnizon 80
 2 kötet 120
 alu 3 k. 80
 amezőkről 2 k. 120
 mbrook ház 3 k. 120
 gszekér 2 kötet 80

2 kötet, 142
 házából 40
 23
 szomorítottak 36
 72
 18
 18
 18

2 kötet, 142
 házából 40
 23
 szomorítottak 36
 72
 18
 18
 18

